

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po III kwartale 2021 r.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ZESPÓŁ ANALIZ I METODYK (DBS 5)

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Struktura sektora

Na koniec września 2021 r.

- działało 517 banków spółdzielczych, tj. o 16 mniej niż we wrześniu 2020 r.
- Spośród banków działających w dniu 30 września 2021 r. 319 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 186 IPS SGB .
- Poza IPS funkcjonowało 12 banków, w tym 9 posiadało fundusze własne przekraczające równowartość 5 mln euro (wg kursu NBP z 2020.12.31).

Wynik finansowy

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2020 r. o 4,7% (do 504,8 mln zł).
- Stratę netto w łącznej kwocie 17,2 mln zł poniosło 16 banków.
- Czynniki wpływającymi na wzrost wyniku były zmiany:
 - ✓ kosztów operacyjnych (zmniejszenie o 98,8 mln zł)
 - ✓ wyceny aktywów (zmniejszenie o 90,5 mln zł)
 - ✓ wyniku prowizyjnego (zwiększenie o 78,4 mln zł)
 - ✓ podatku dochodowego (zmniejszenie o 20,5 mln zł)
 - ✓ rezerw (zmniejszenie o 14,5,0 mln zł)
- Czynniki pomniejszającym wynik netto były:
 - ✓ zmiany wyniku odsetkowego (zmniejszenie o 233,3 mln zł)
 - ✓ pozostałego wyniku pozaodsetkowego (zmniejszenie o 47,4 mln zł)

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Ryzyko kredytowe

- Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do września 2020 r. o 6,4% do 83,0 mld zł.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego nieznacznie zmniejszył się w tym samym okresie i wyniósł 8,3%.
- Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się z 46,8% do 48,3%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł we wrześniu 2021 r. 1,3%, zaś we wrześniu 2020 r. 1,0%. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.
- Kredyty mieszkaniowe stanowią 70,1% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło na koniec września 2021 r. 16,3 mld zł (23,0% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 8,1 mln zł było denominowane w walutach obcych (w tym CHF 178,7 tys. zł).
- Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do września 2020 r. poprawiła się o 0,1 pp i wyniosła 7,1%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do września 2020 r. wzrosły o 2,4% do 13,4 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł we wrześniu 2020 r. oraz we wrześniu 2021 r. 18,8%, natomiast współczynnik Tier I odpowiednio 18,2 i 18,3%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało we wrześniu 2021 r. 196 banków wobec 209 we wrześniu 2020 r. (zmiana wynikająca głównie ze wzrostu kursu euro)
 - ✓ Zgodnie z ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w ciągu 2020 r. stosowany był kurs 4,2585 z ostatniego dnia 2019 r., natomiast w 2021 r. jest i będzie stosowany do końca roku kurs z ostatniego dnia 2020 r. wynoszący 4,6148.

Depozyty

- Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do września 2020 r. o 10,6%, (w sektorze bankowym o 10,1%) do 157,5 mld zł.

Uwaga ogólna

- Niniejsza analiza uwzględnia wszystkie banki spółdzielcze działające nieprzerwanie od września 2020 r. do września 2021 r. (łącznie z bankami przyłączonymi przez nie w tym okresie i w okresach wcześniejszych, jeżeli analiza odwołuje się do takich).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Informacje ogólne

Na koniec września 2021 r.

- funkcjonowały 2 banki zrzeszające:
 - ✓ Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie
 - ✓ SGB-Bank S.A. w Poznaniu

Wynik finansowy

- Banki te, na koniec września 2021 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 27,2 mln zł, tj. o 23,2 mln zł więcej niż we wrześniu 2020 r.

Depozyty

- Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w stosunku do września 2020 r. o 10,6%, (w sektorze bankowym o 10,1%) do 157,5 mld zł.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Ryzyko kredytowe

- Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2020 r. o 6,7% i wyniosły 13,5 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 10,4%, do 8,9 mld zł.
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów praktycznie nie zmieniła się począwszy od września 2020 r. Należy jednak zasygnalizować jej pogorszenie zwłaszcza w przypadku przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych.
- Zwiększa się poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego w obydwu bankach w okresie od września 2020 r. We wrześniu 2020 r. wyrezerwowanie to wyniosło 41,0%, zaś we wrześniu 2021 – 43,7%.

Adekwatność kapitałowa

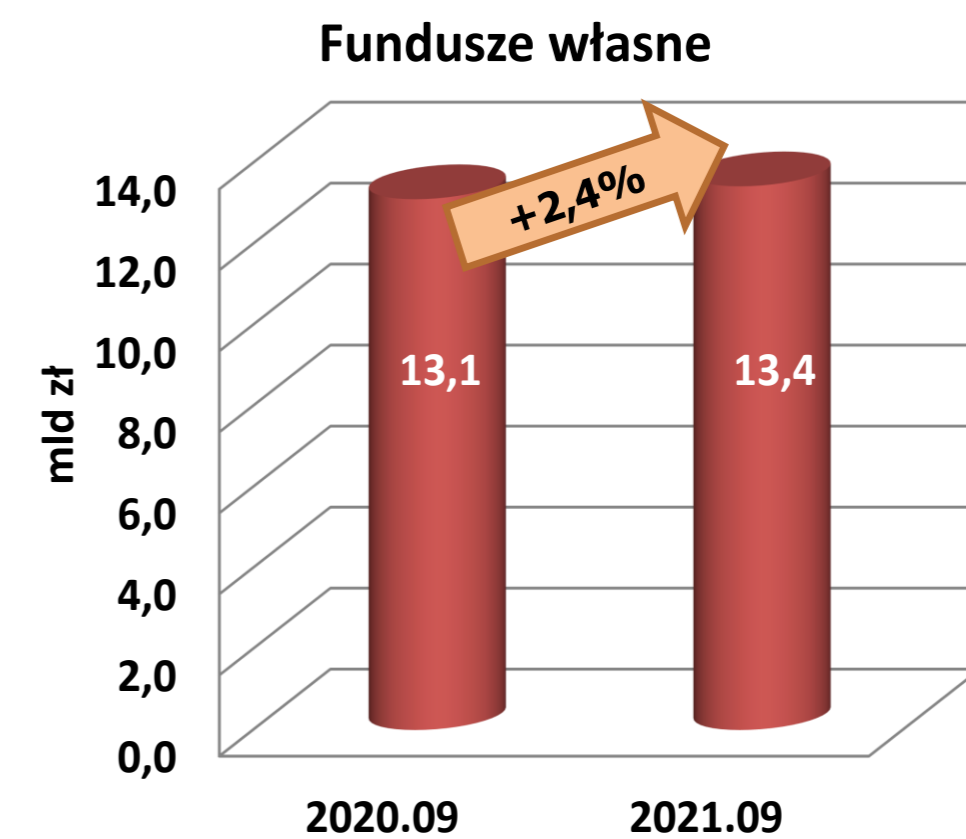
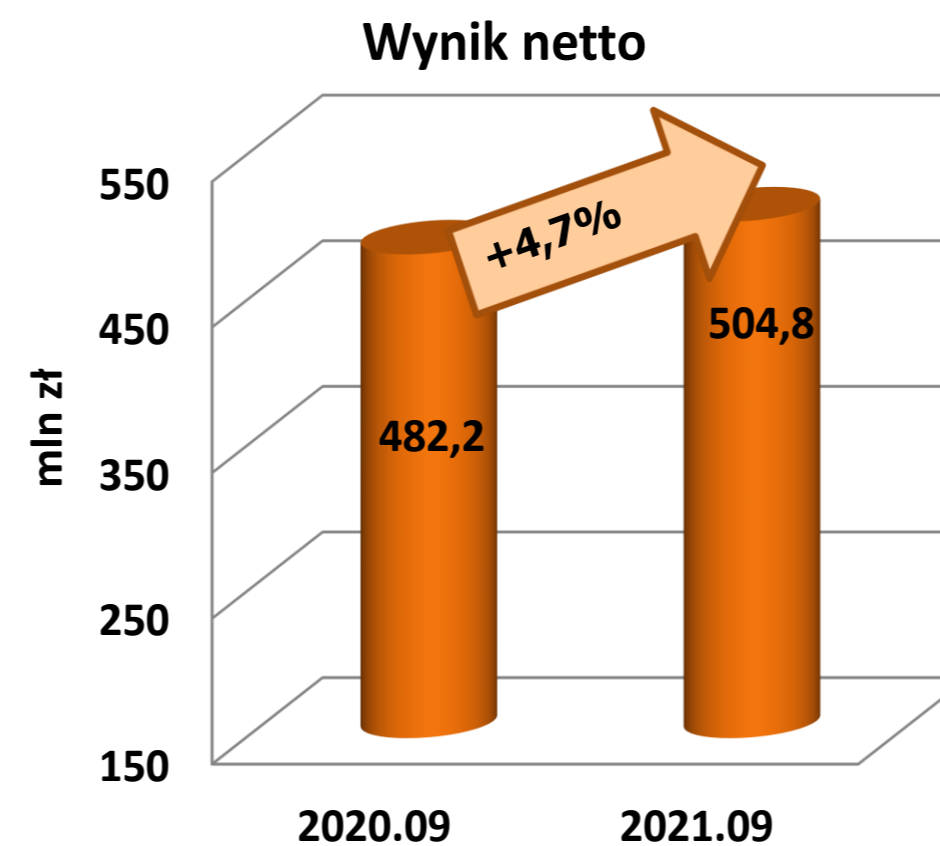
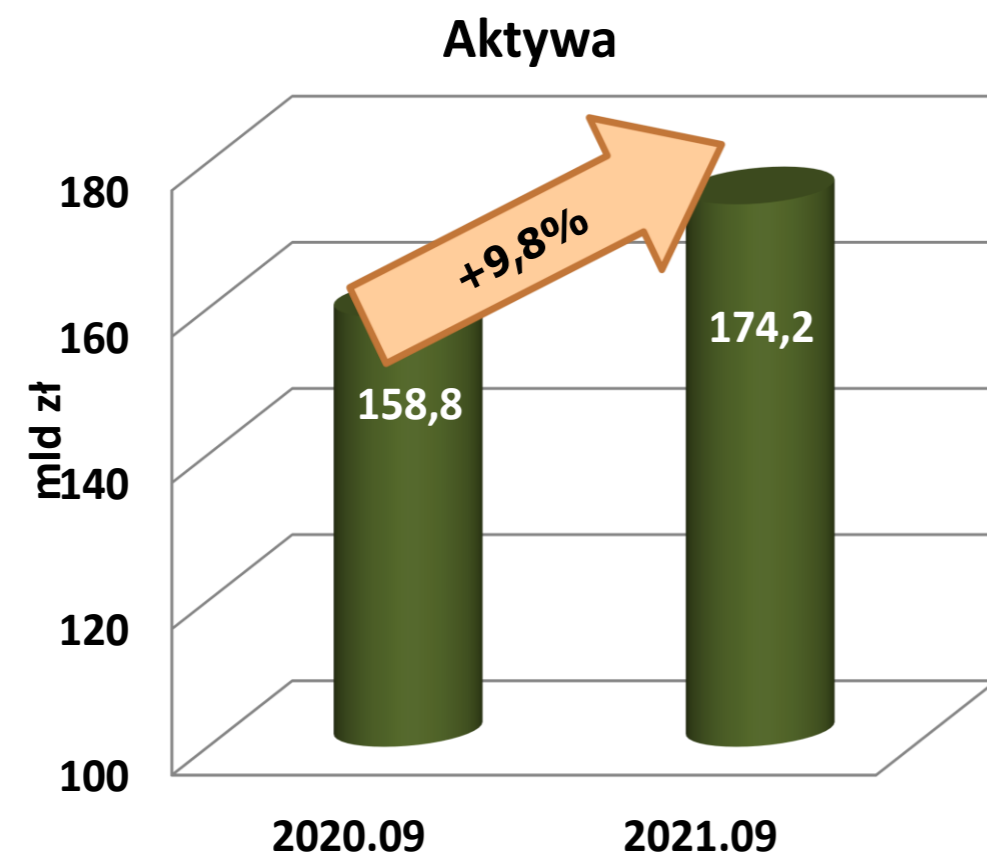
- Fundusze własne banków zrzeszających na koniec września 2021 r. były wyższe o 0,7% niż we wrześniu 2020 r. i wyniosły 2,1 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 76,4% funduszy własnych (71,1% we wrześniu 2020 r.).

Banki Spółdzielcze

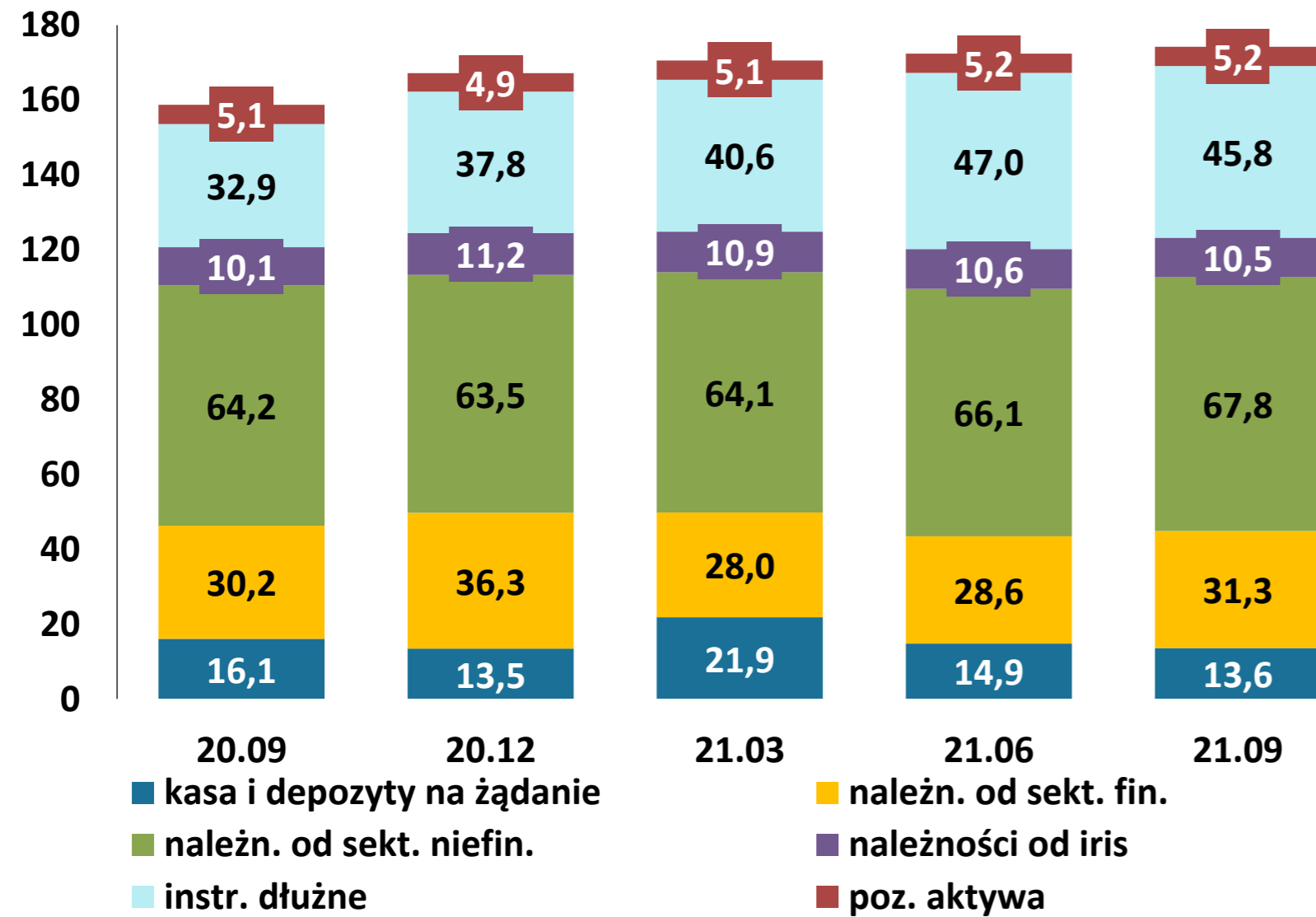
Banki Spółdzielcze - zmiany podstawowych wielkości

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	TCR (%)	Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinansowy (%)
20.09	0,4	4,9	73,0	5,5	22,2	74,1	18,8	18,2	8,4	46,8	53,2
21.09	0,4	5,0	74,5	6,4	24,6	76,7	18,8	18,3	8,3	48,3	52,6

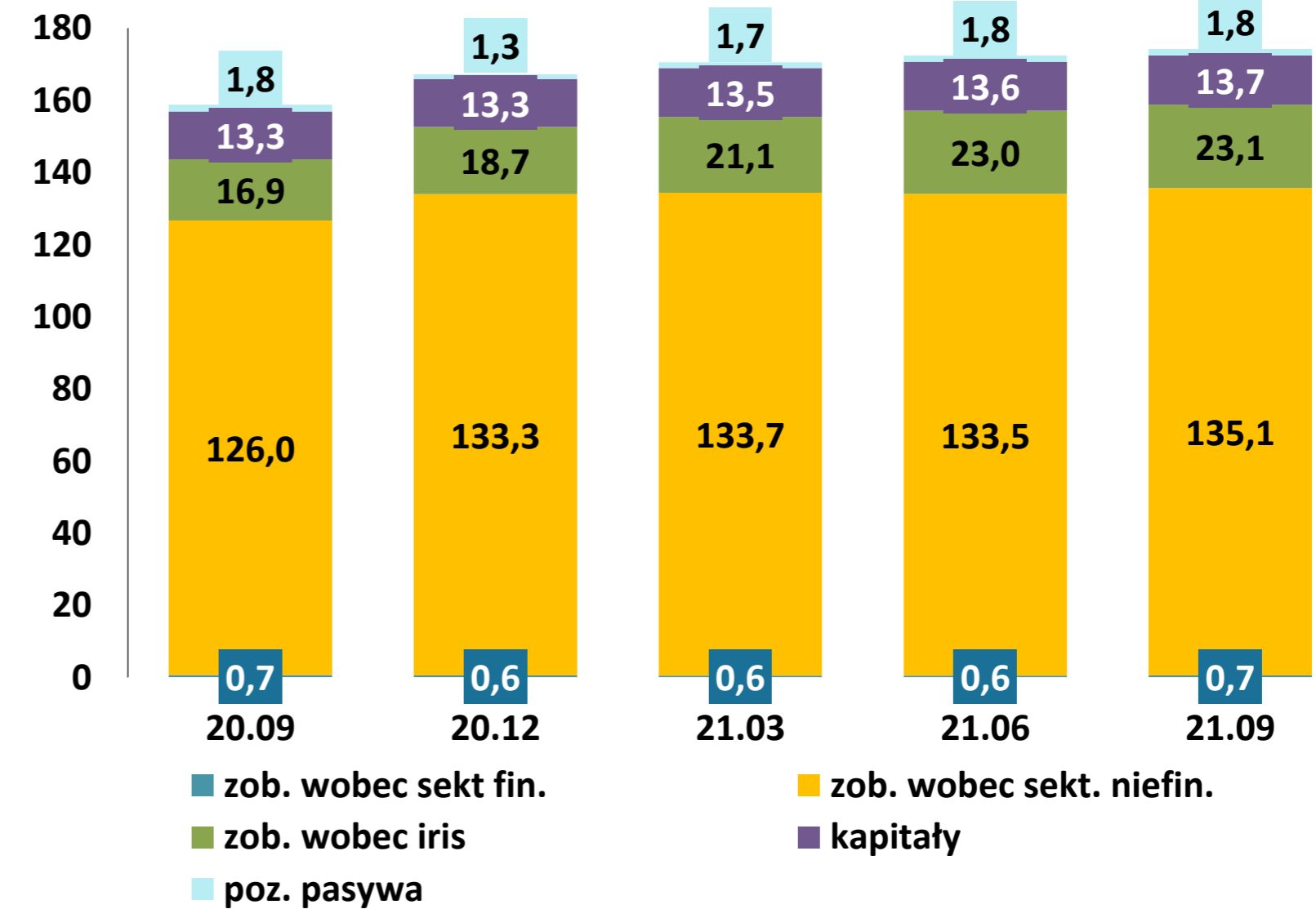

Banki Spółdzielcze - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

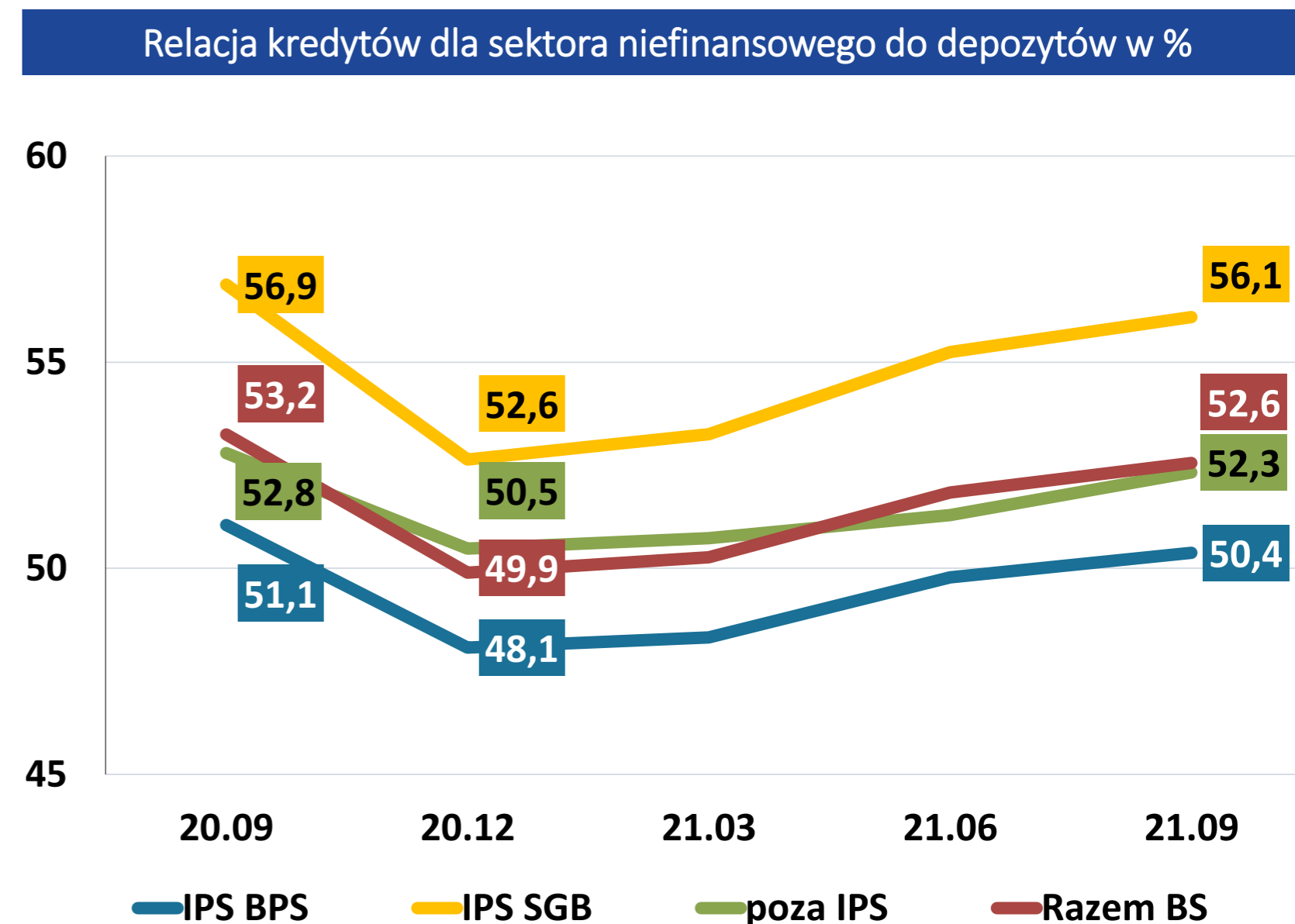
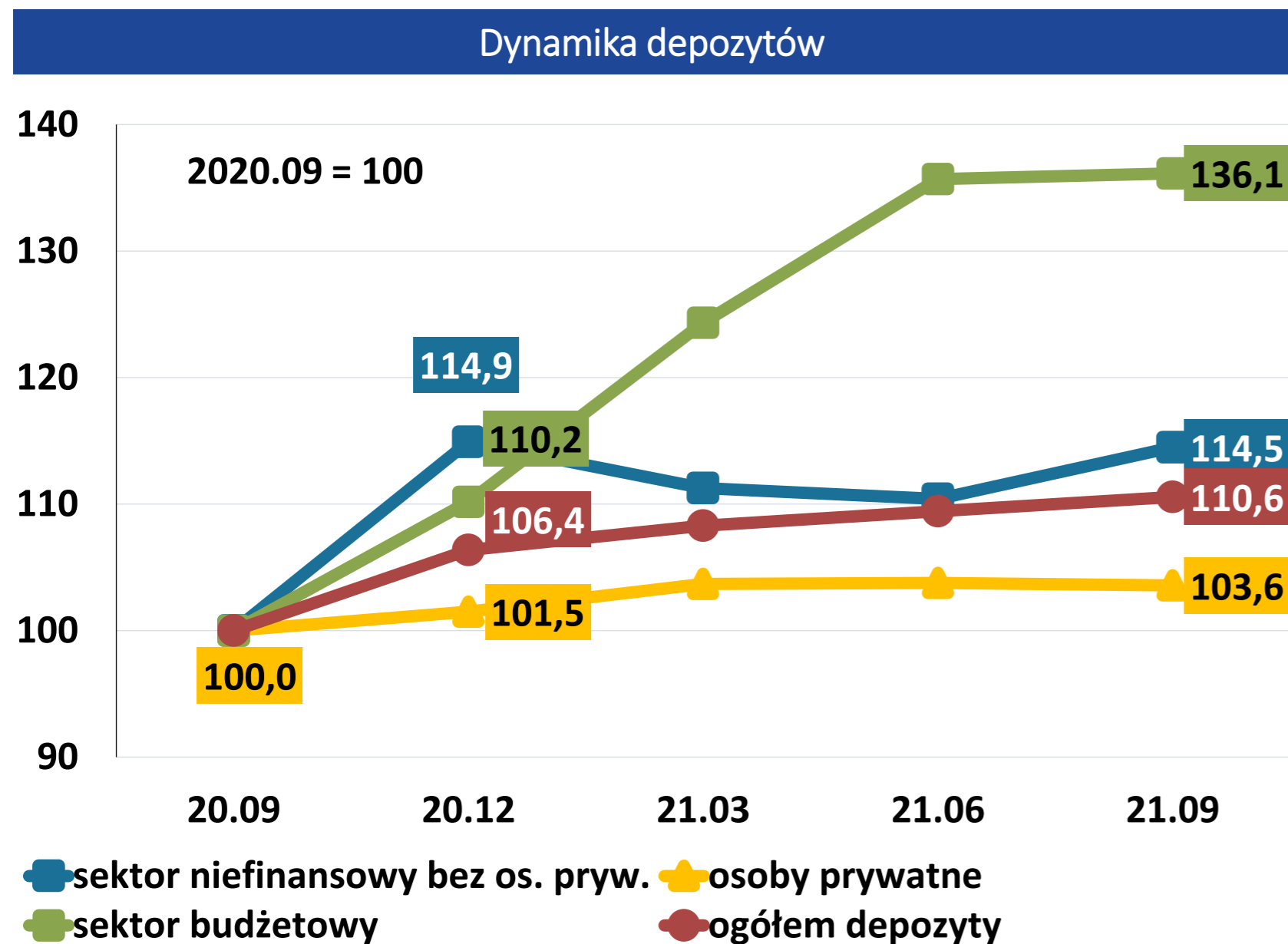
- Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do września 2020 r., o 9,8% (o 15,5 mld zł), do 174,2 mld
- Suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 9,7%, czyli o 225,6 mld zł.

Banki Spółdzielcze - bilans

- **Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były:**
 - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 9,0 mld zł
 - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 6,1 mld zł
 - ✓ wzrost kapitałów o 0,4 mld z.

- **Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:**
 - ✓ wzrost instrumentów dłużnych o 12,9 mld zł
 - ✓ wzrost należności od sektora niefinansowego o 3,6 mld zł
 - ✓ wzrost należności od sektora finansowego o 1,1 mld zł
 - ✓ wzrost należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych o 0,4 mld zł
 - ✓ zmniejszenie środków w kasie oraz depozytów płatnych na żądanie o 2,5 mld zł

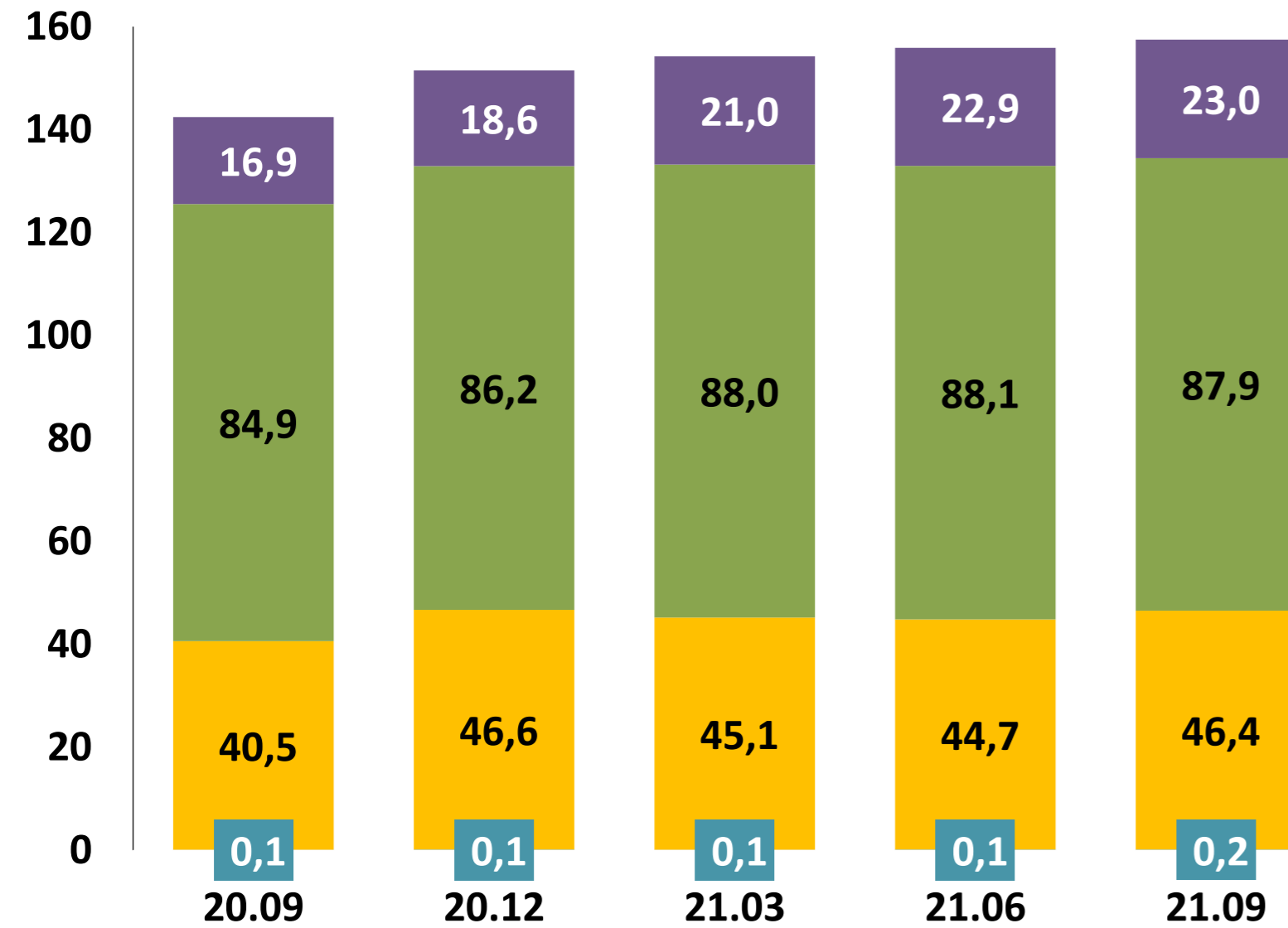
Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

- Depozyty wzrosły w stosunku do września 2020 r. o 10,6% (w sektorze bankowym o 10,1%), do 157,5 mld zł.
- W stosunku do września 2020 r. depozyty bieżące wzrosły o 21,4% - do 113,3 mld zł, zaś terminowe zmniejszyły się o 10,1% - do 44,0 mld zł (rośnie preferencja dla nie tyle płynności, ile dostępności).
- Konsekwencją przyrostu depozytów jest duża nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora.

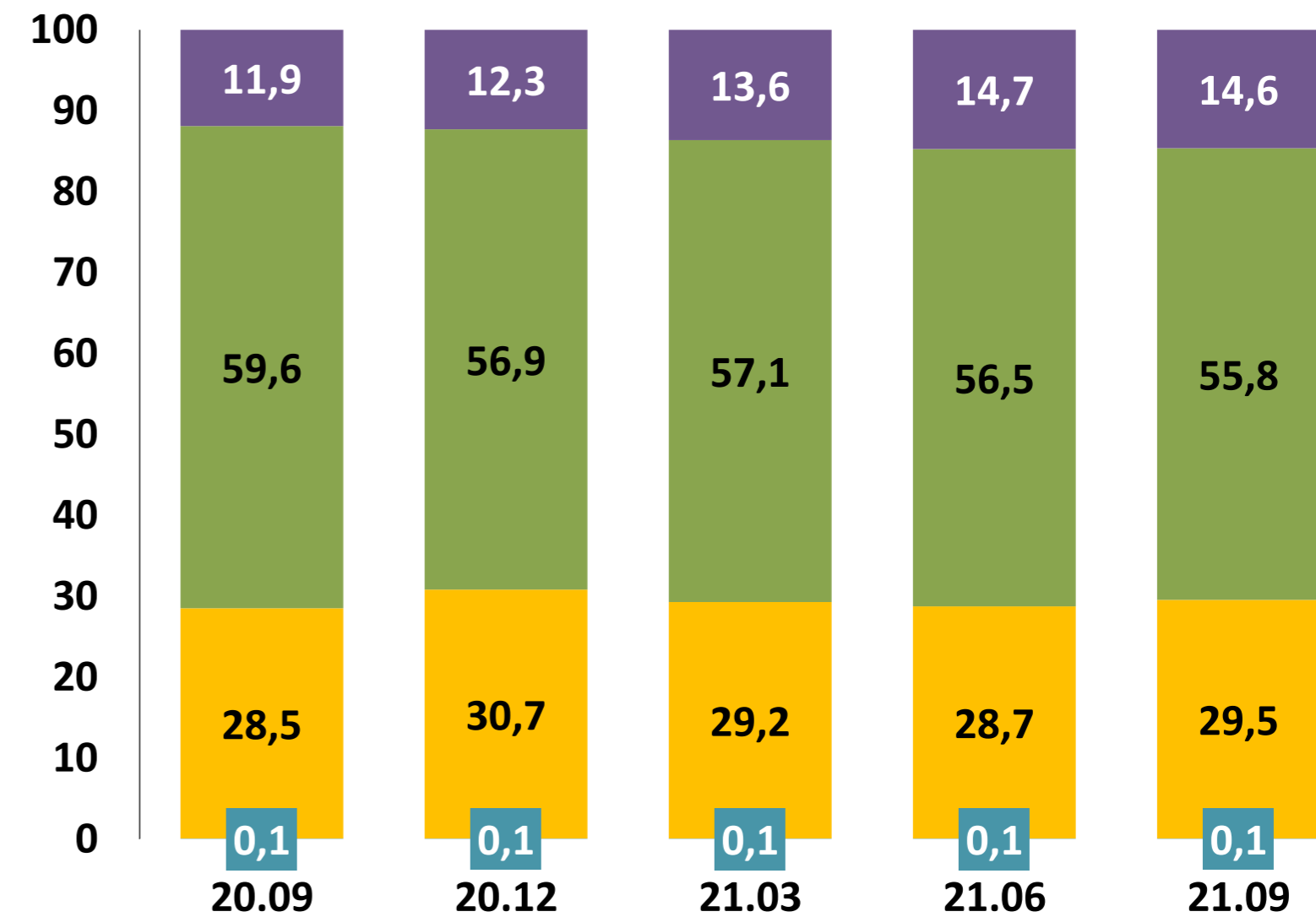
Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Depozyty – wartość w mld zł

■ sektor budżetowy ■ osoby prywatne
■ sektor niefinansowy bez os. pryw. ■ sektor finansowy

Depozyty – struktura w %

■ sektor budżetowy ■ osoby prywatne
■ sektor niefinansowy bez os. pryw. ■ sektor finansowy

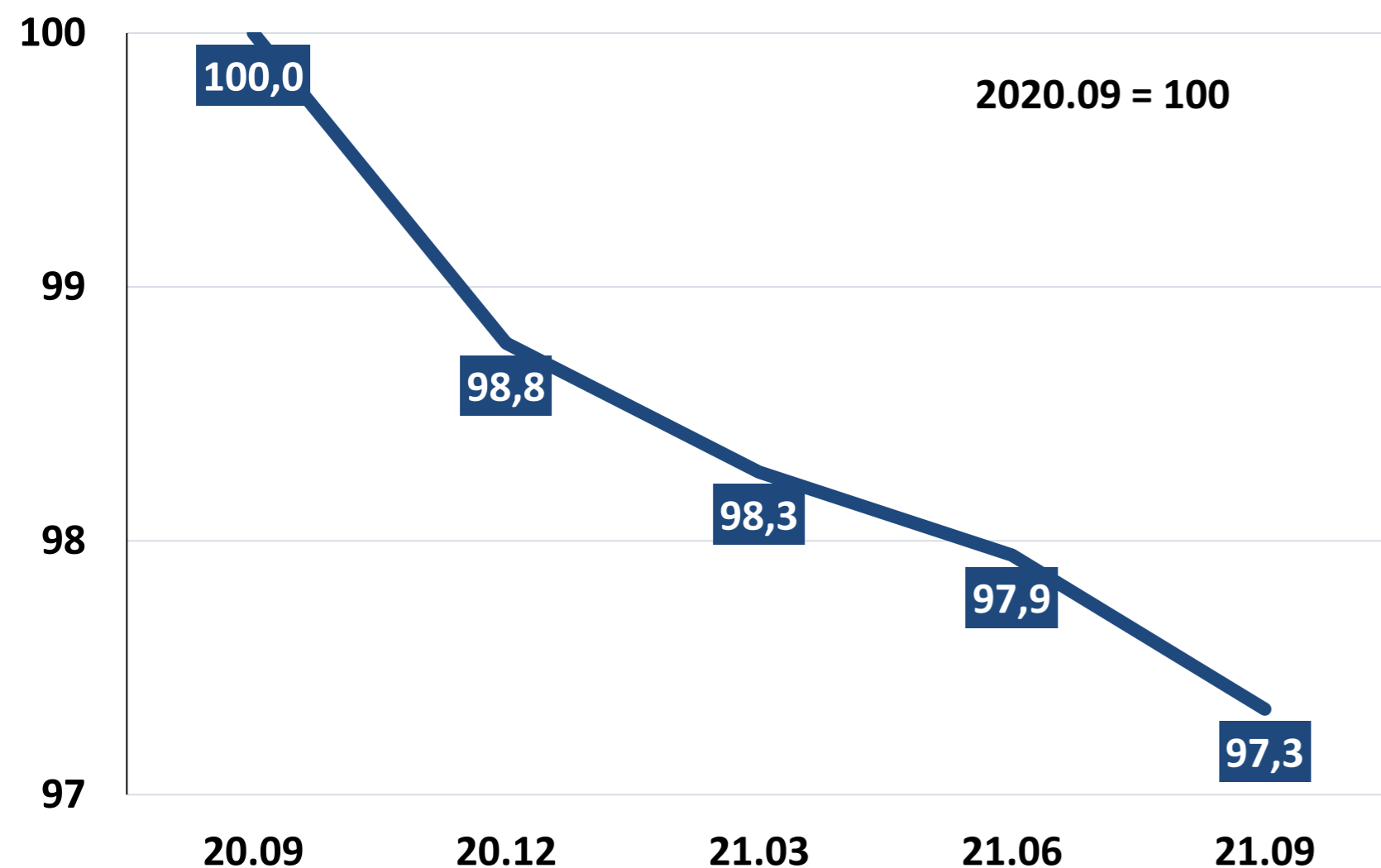
Banki Spółdzielcze – adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do września 2020 r. wzrosły o 2,4% do 13,4 mld zł.
- łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł we wrześniu 2020 r. oraz we wrześniu 2021r. 18,8%, natomiast współczynnik Tier I odpowiednio 18,2 i 18,3%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało we wrześniu 2021 r. 196 banków wobec 209 we wrześniu 2020 r. W ciągu 2020 r. – zgodnie z ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających – stosowany był kurs 4,2585 z ostatniego dnia 2019 r., natomiast w 2021 r. jest i będzie stosowany do końca roku kurs z ostatniego dnia 2020 r. wynoszący 4,6148.

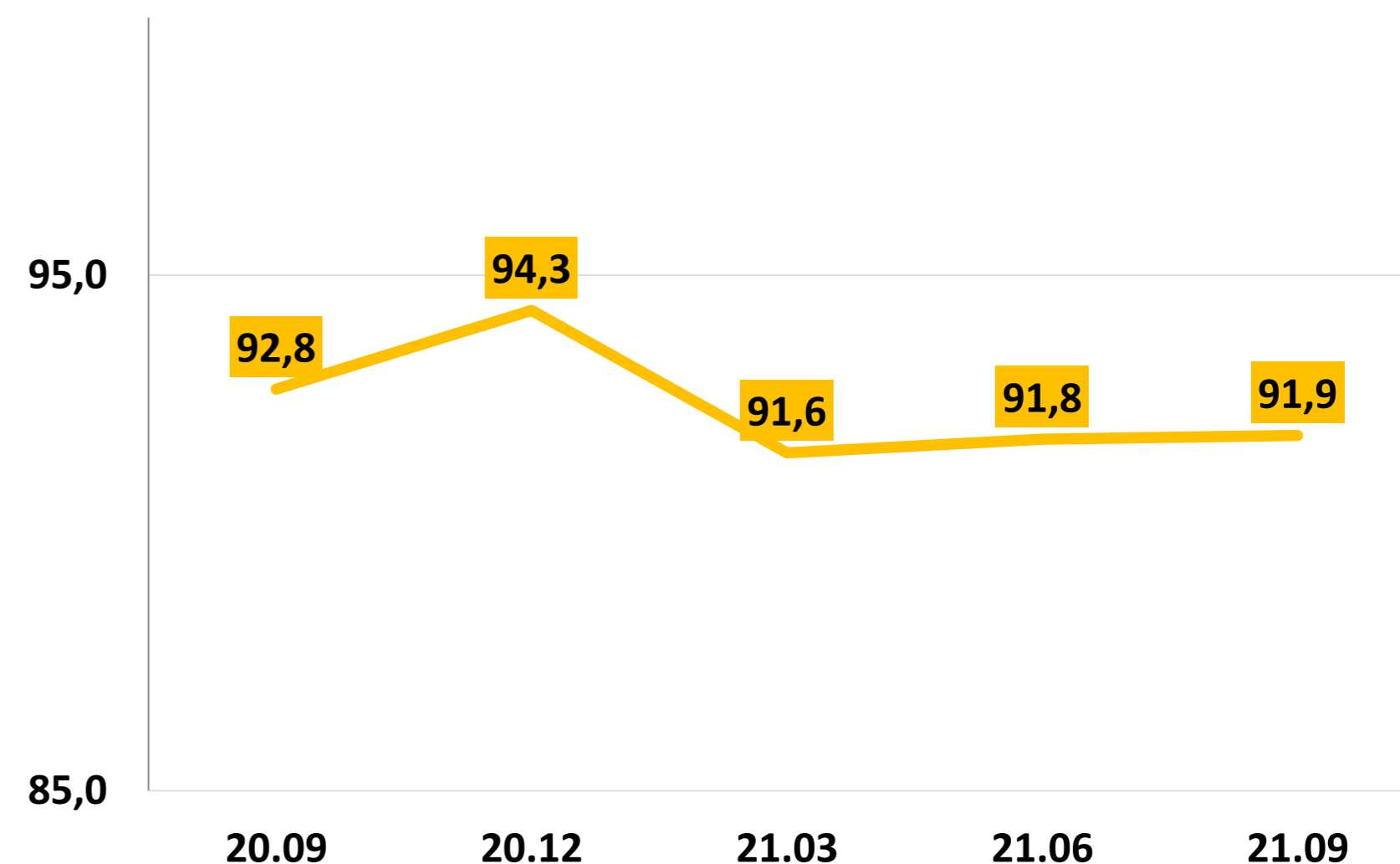
Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego		
Norma: • 8% TCR wg CRR • 10,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi od 19 marca 2020 r. • 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi do 18 marca 2020 r.	Liczba banków 20.09	Liczba banków 21.09
TCR < 8%	1	1
8% ≤ TCR < 10,5%	0	1
10,5% ≤ TCR < 13,5%	12	14
TCR ≥ 13,5%	520	501
Razem	533	517

Banki Spółdzielcze - udziałowcy i fundusz udziałowy

Dynamika liczby udziałowców ogółem

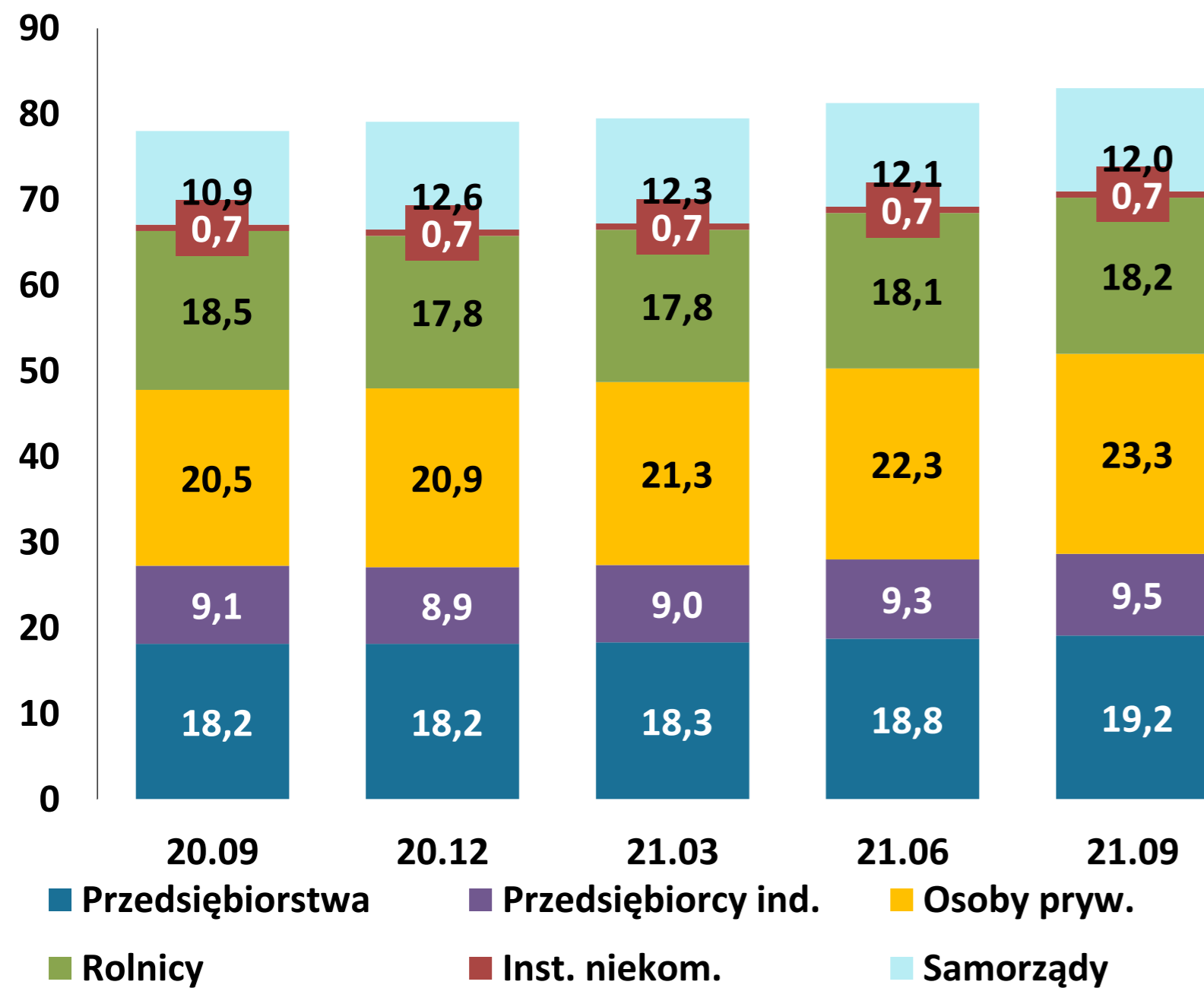
Relacja funduszu udziałowego opłaconego i zaliczonego do funduszy własnych w relacji do całego funduszu udziałowego opłaconego (%)

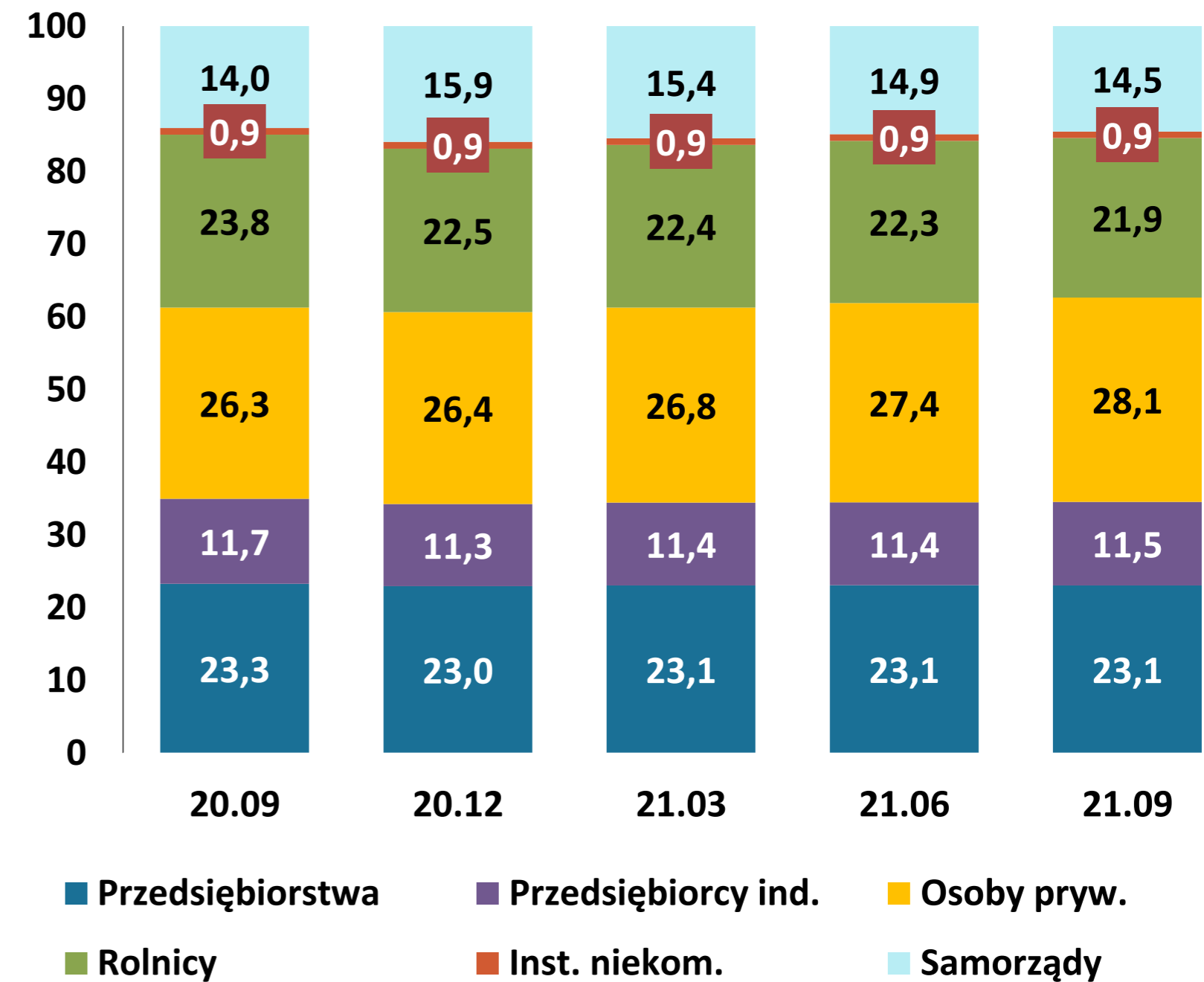
- Fundusz udziałowy bilansowy (tj. opłacony) banków spółdzielczych wyniósł na koniec września 2021 r. 499,0 mln zł,
- Natomiast zaliczony do funduszy CET1 459,0 mln zł, tj. 91,9% funduszu bilansowego.

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

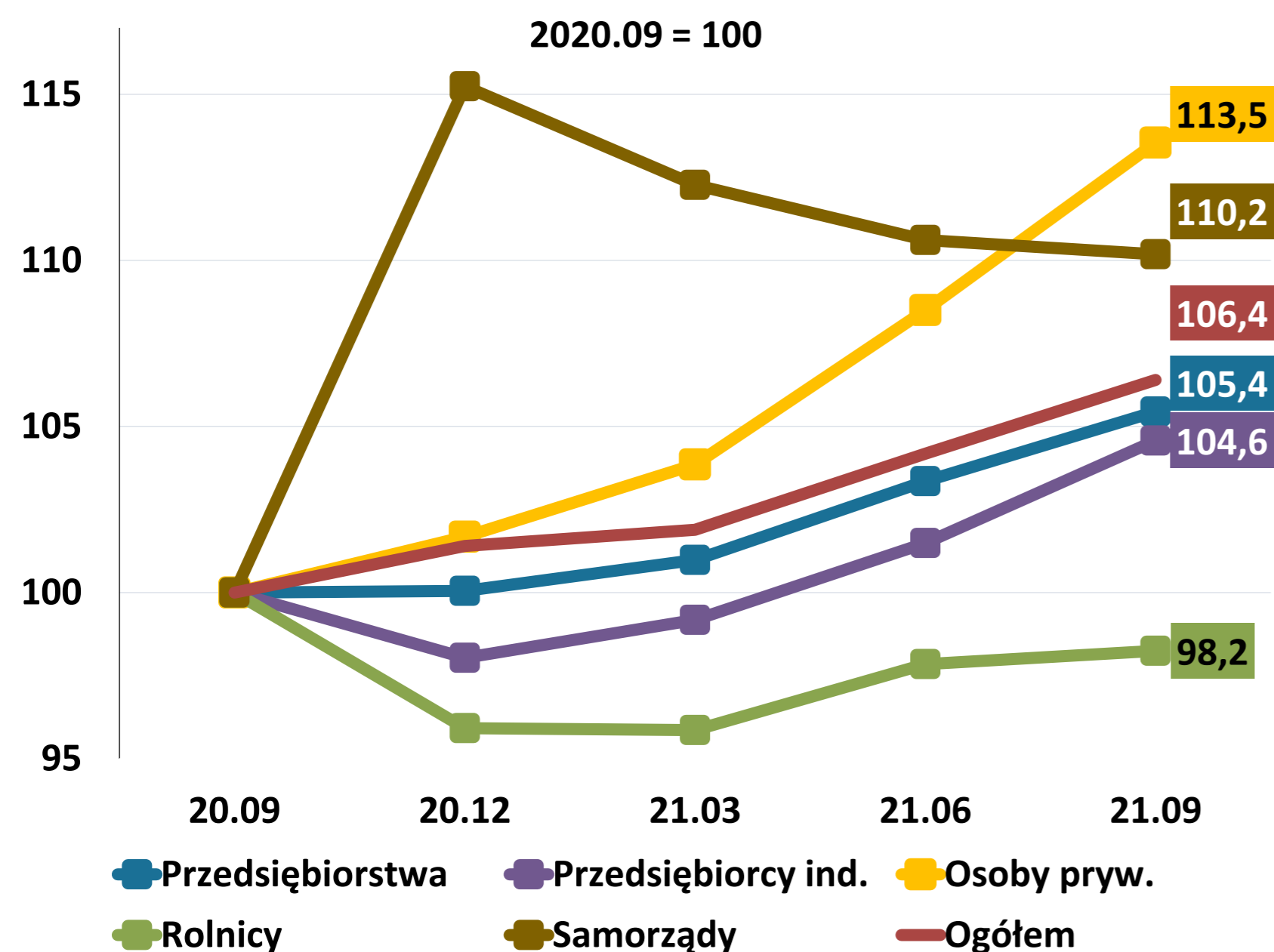

Portfel – struktura w %

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Dynamika należności od podmiotów sektora
niefinansowego i samorządowego

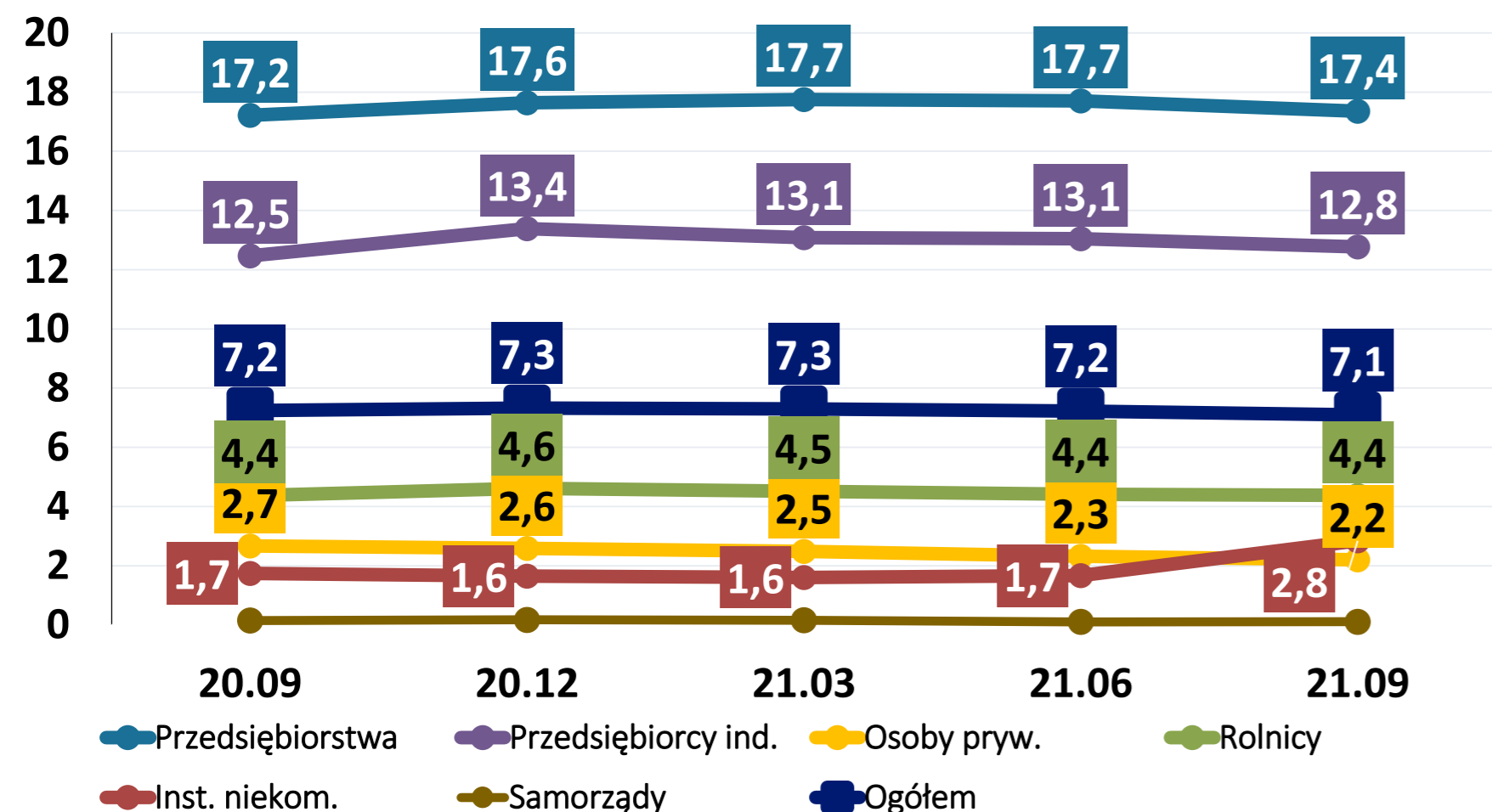

Kredyty mieszkaniowe stanowią 70,1% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło na koniec września 2021 r. 16 300 mln zł (23,0% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego jedynie 8,0 mln zł było denominowane w walutach obcych (w tym CHF 0,178 mln zł.).

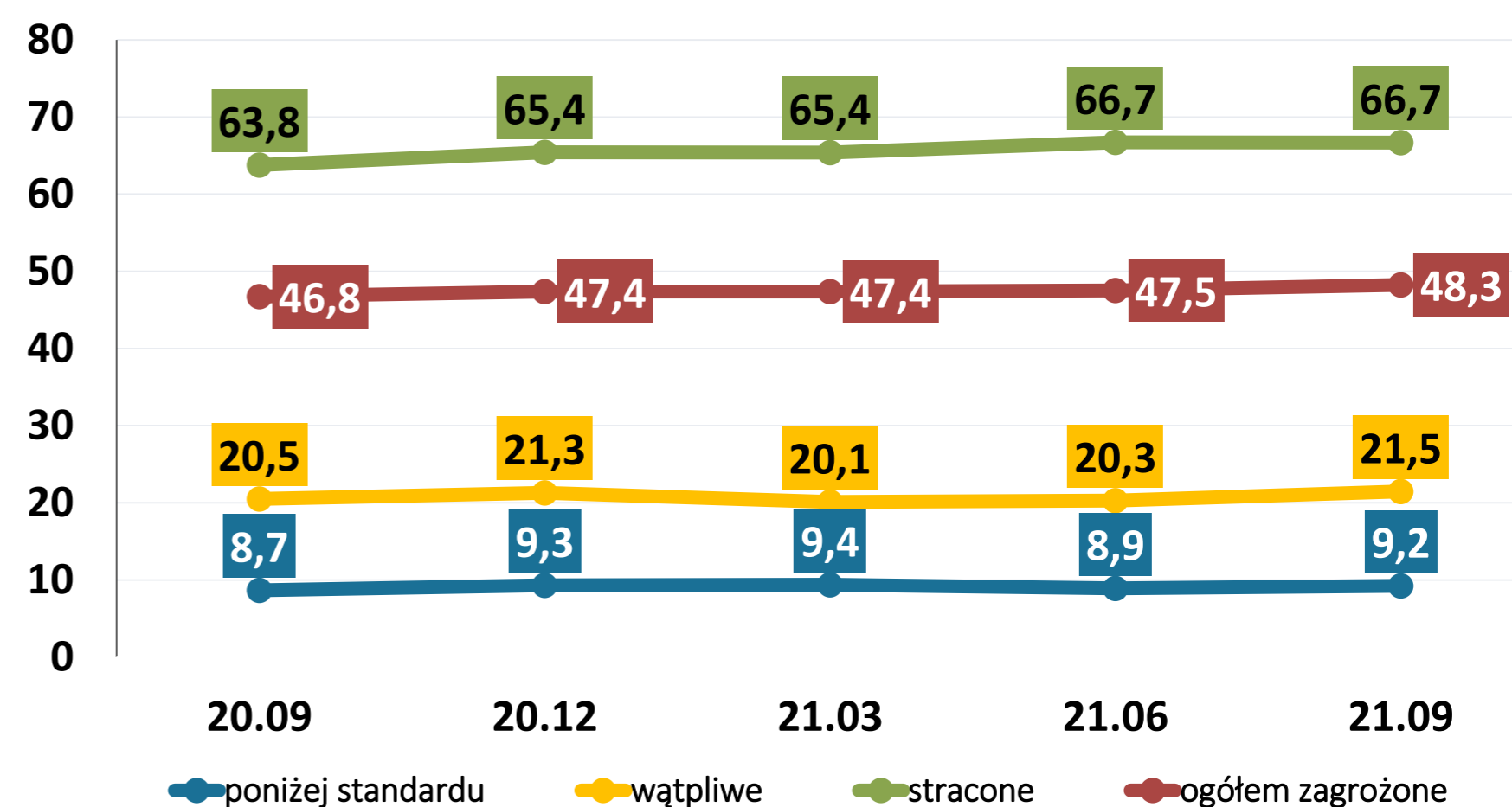
Warto zwrócić uwagę na zwiększenie zainteresowania kredytami ze strony przedsiębiorstw (98,9% kredytów dla tej grupy to kredyty dla MŚP) i przedsiębiorców indywidualnych w 3 pierwszych kwartałach 2021 roku.

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

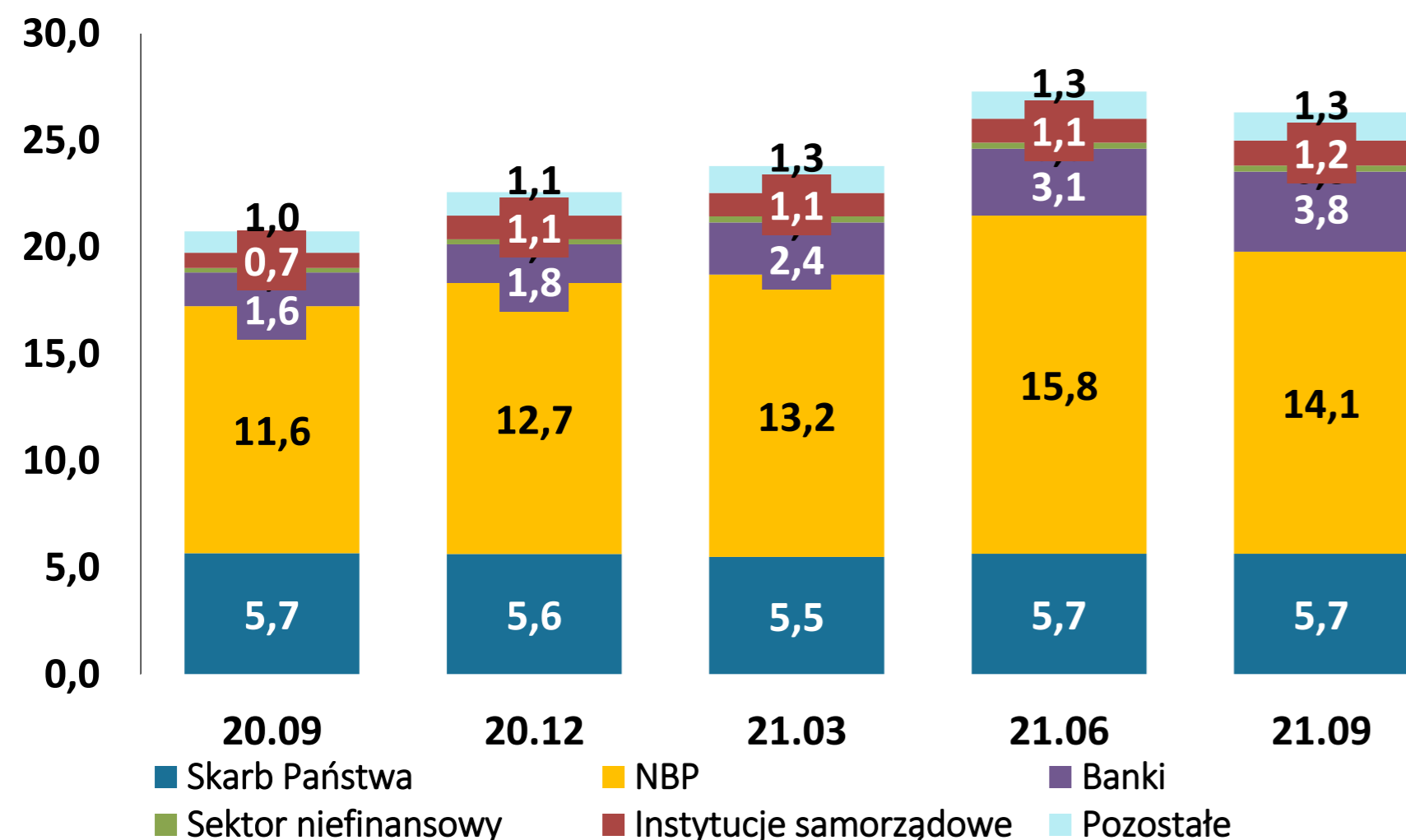
Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące w relacji do należności zagrożonych (%)

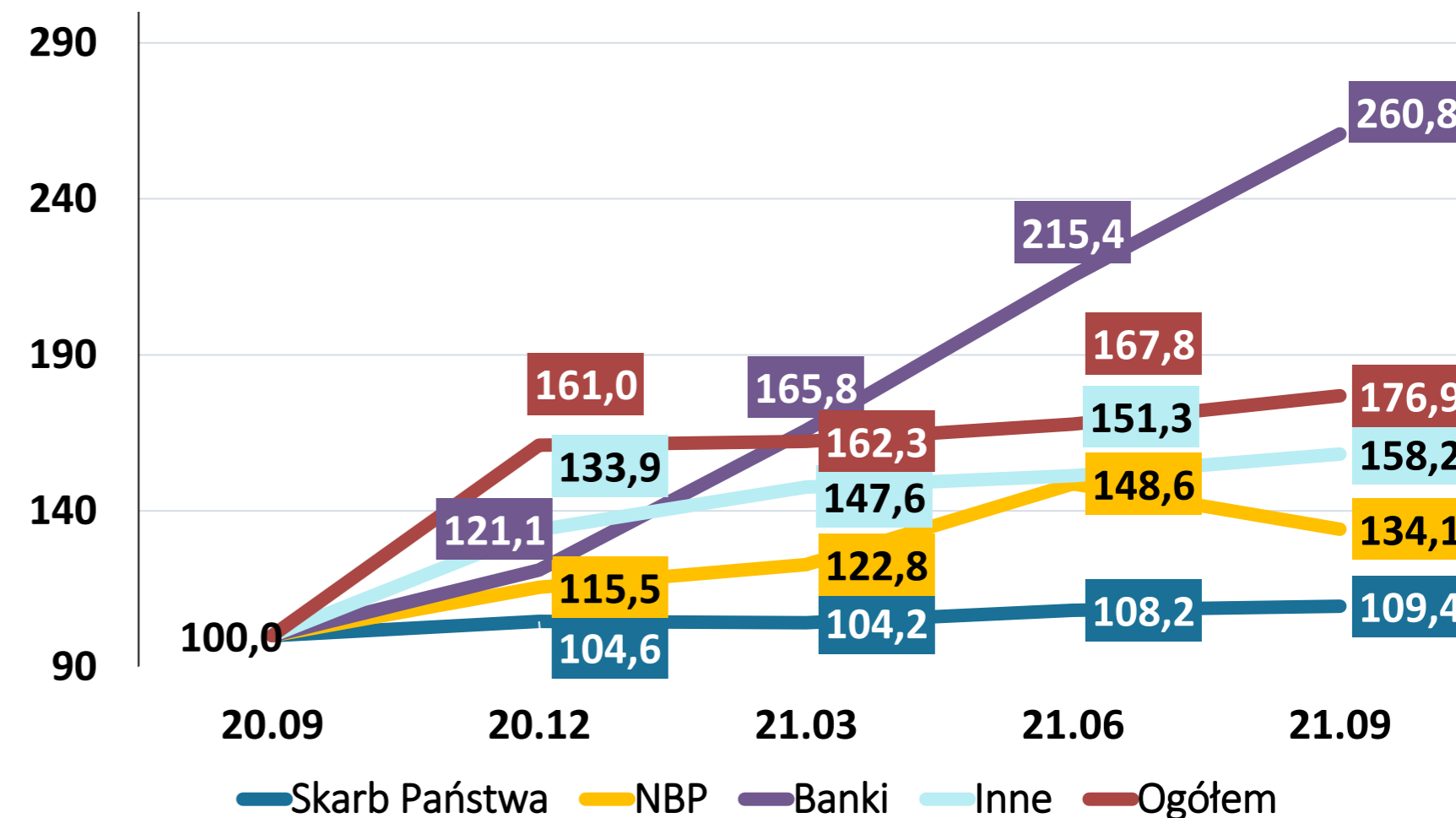
- Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do września 2020 r. poprawiła się o 0,1 pp i wyniosła 7,1%.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego zmniejszył się również o 0,1% i wyniósł 8,4%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł we wrześniu 2021 r. 1,0 %, zaś we wrześniu 2020 r. 1,3%. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.

Banki Spółdzielcze – instrumenty dłużne

Instrumenty dłużne - udział w aktywach w %

Instrumenty dłużne - dynamika

- Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności.
- Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB.
- Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym. W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę na silny spadek depozytów banków w bankach zrzeszających: zostały one częściowo zastąpione instrumentami dłużnymi.

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – normy LCR

- Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.
- Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.
- Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te na koniec września 2021 r. spełniały normę LCR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały indywidualną normę płynności określoną w rozporządzeniu CRR.**

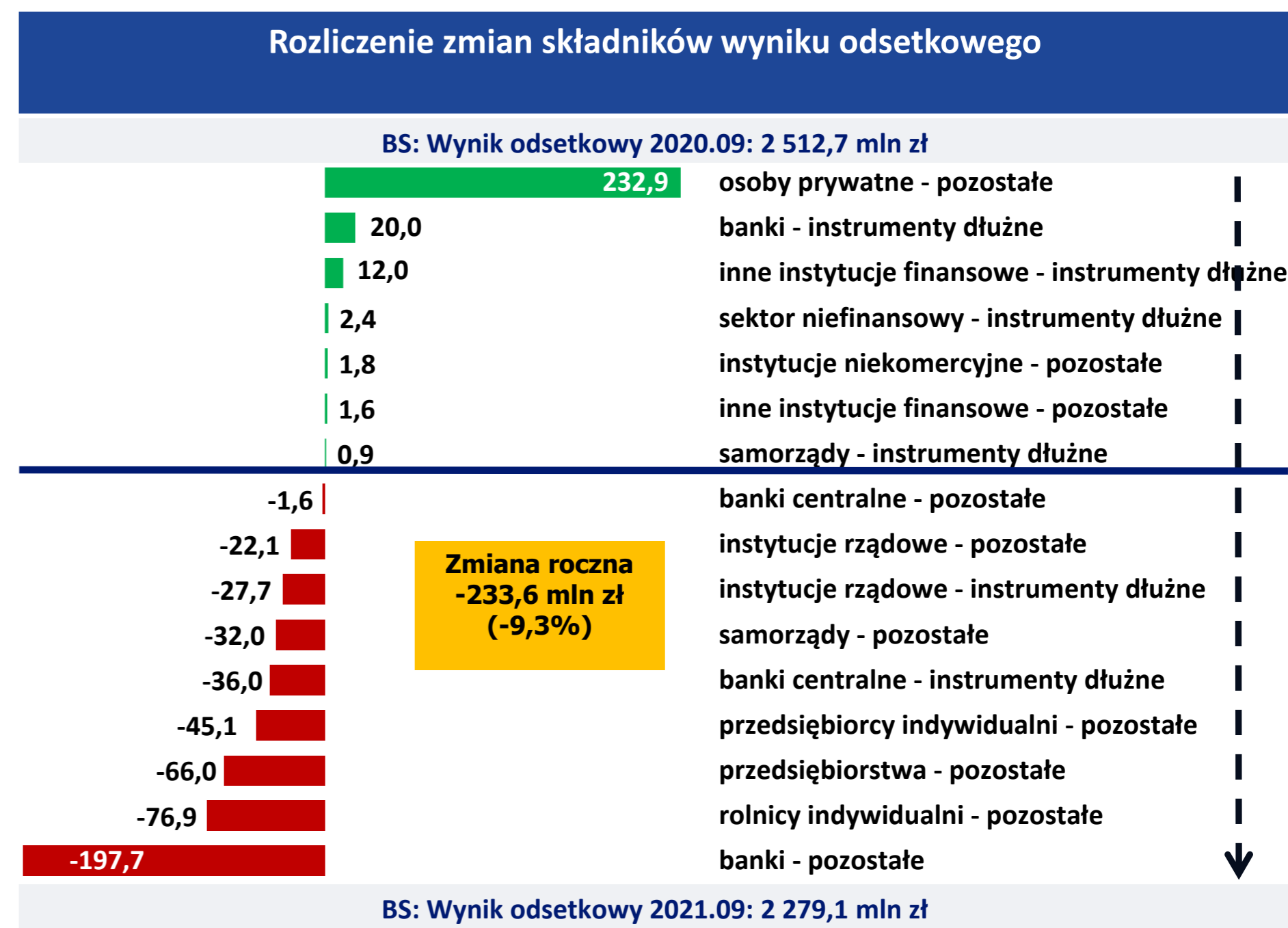
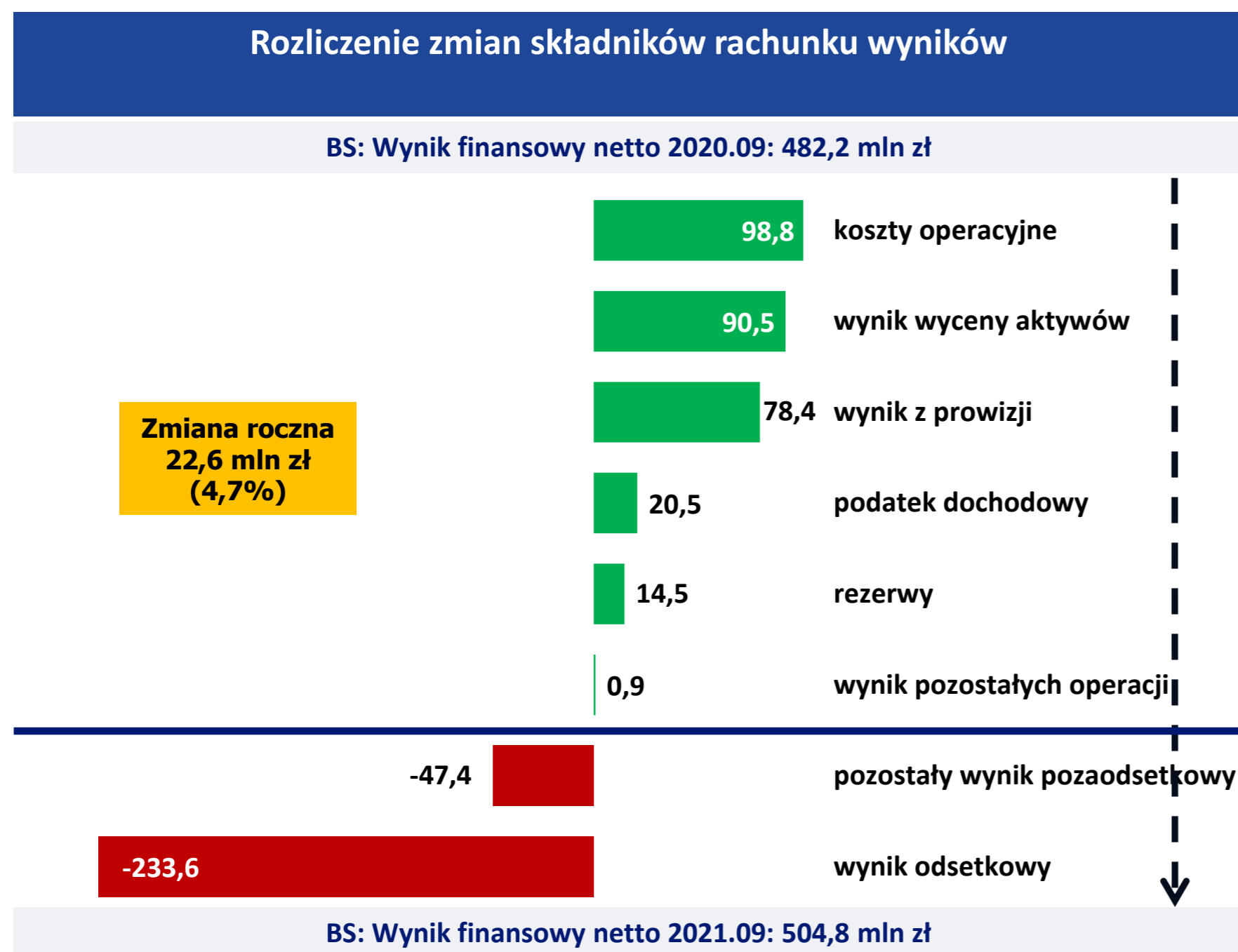
Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – norma NSFR

- Banki od dnia 28 czerwca 2021 r. zobowiązane są do przestrzegania wymogów w zakresie stabilnego finansowania netto (NSFR) wprowadzonych art. 413 ust. 1 i art. 428b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te na koniec września 2021 r. spełniały normę NSFR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały normę w zakresie stabilnego finansowania netto określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze - rentowność i efektywność

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2020 r. o 4,7% (do 504,8 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 17,2 mln zł poniosło 16 banków.

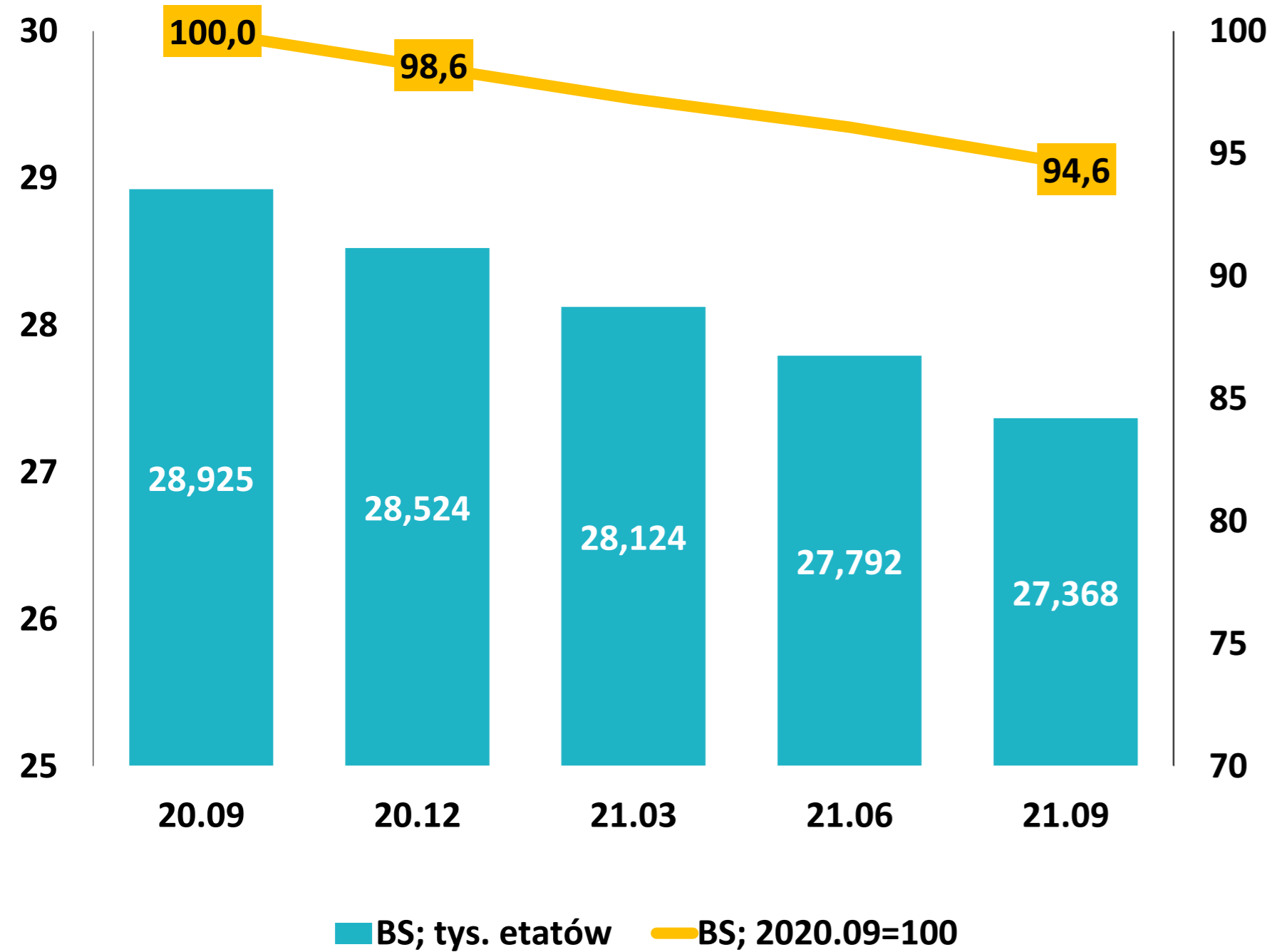
Banki Spółdzielcze – rentowność i efektywność

- Spadek wyniku odsetkowego jest spowodowany szybszym wzrostem depozytów niż należności od sektora niefinansowego oraz spadkiem stóp procentowych NBP i banków zrzeszających.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na wzrost wyniku były zmiany: kosztów operacyjnych wyceny aktywów, wyniku prowizyjnego, podatku dochodowego oraz rezerw, zaś czynnikami pomniejszającym wynik netto były zmiany wyniku odsetkowego oraz pozostałego wyniku pozaodsetkowego.

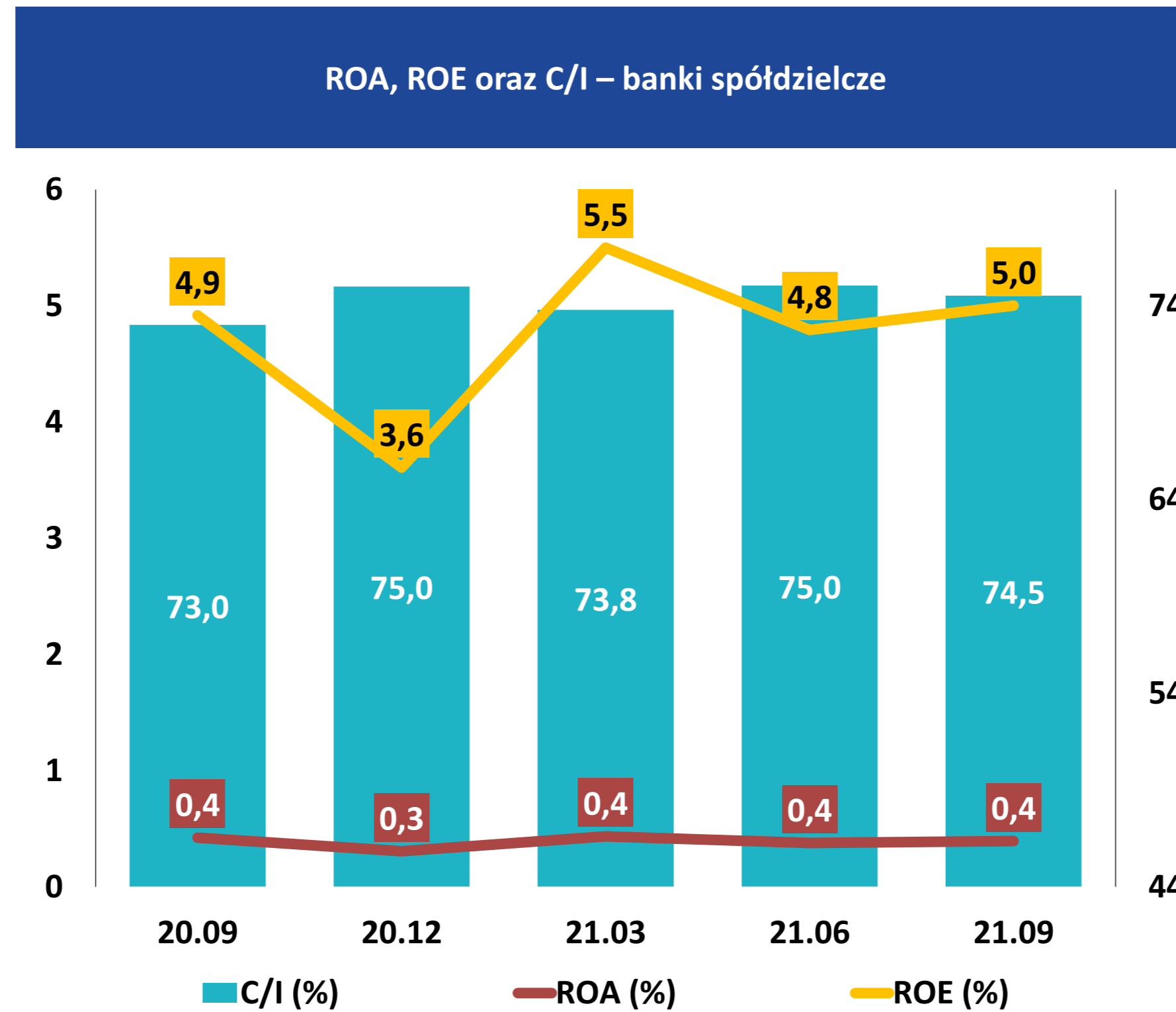
Banki Spółdzielcze - zatrudnienie oraz placówki

Zatrudnienie – stan i zmiana

- Przeciętne zatrudnienie w bankach spółdzielczych wyniosło 52,9 etatu.
- Liczba placówek (bez central) w stosunku do września 2020 r. zmniejszyła się o 221 (do 3305).

Banki spółdzielcze - wskaźniki efektywności

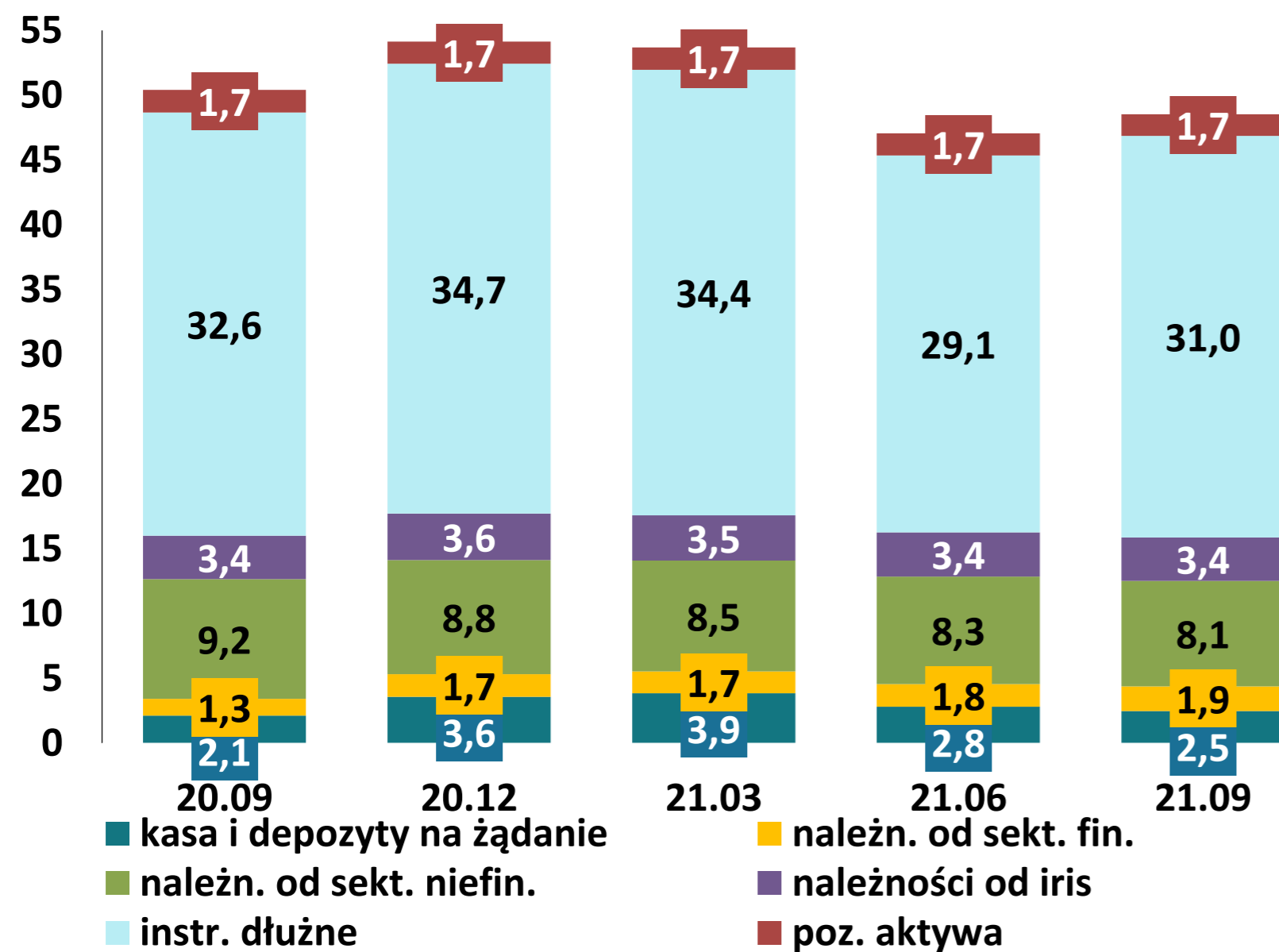

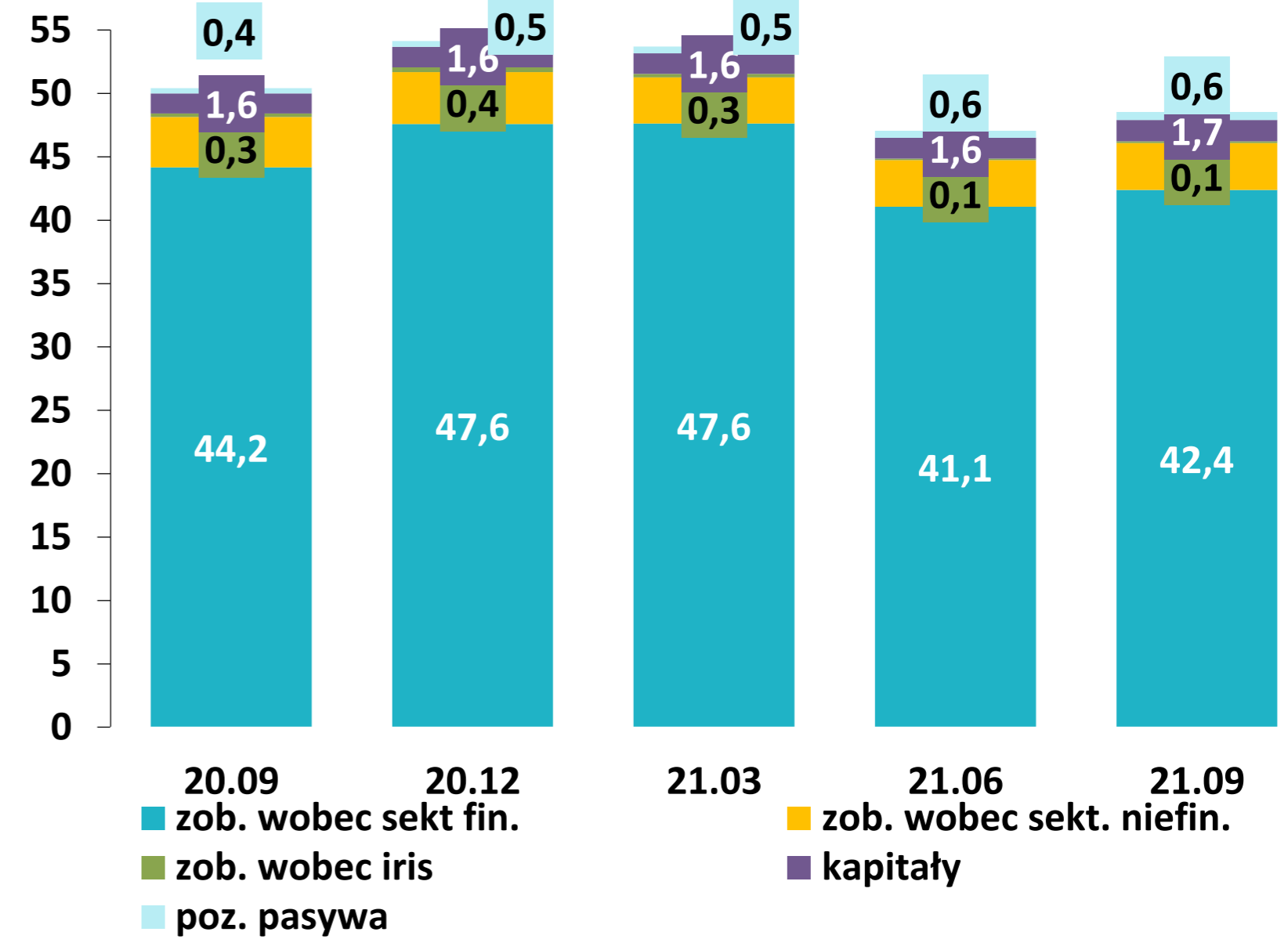
Banki zrzeszające

Banki Zrzeszające - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa – wartość w mld zł

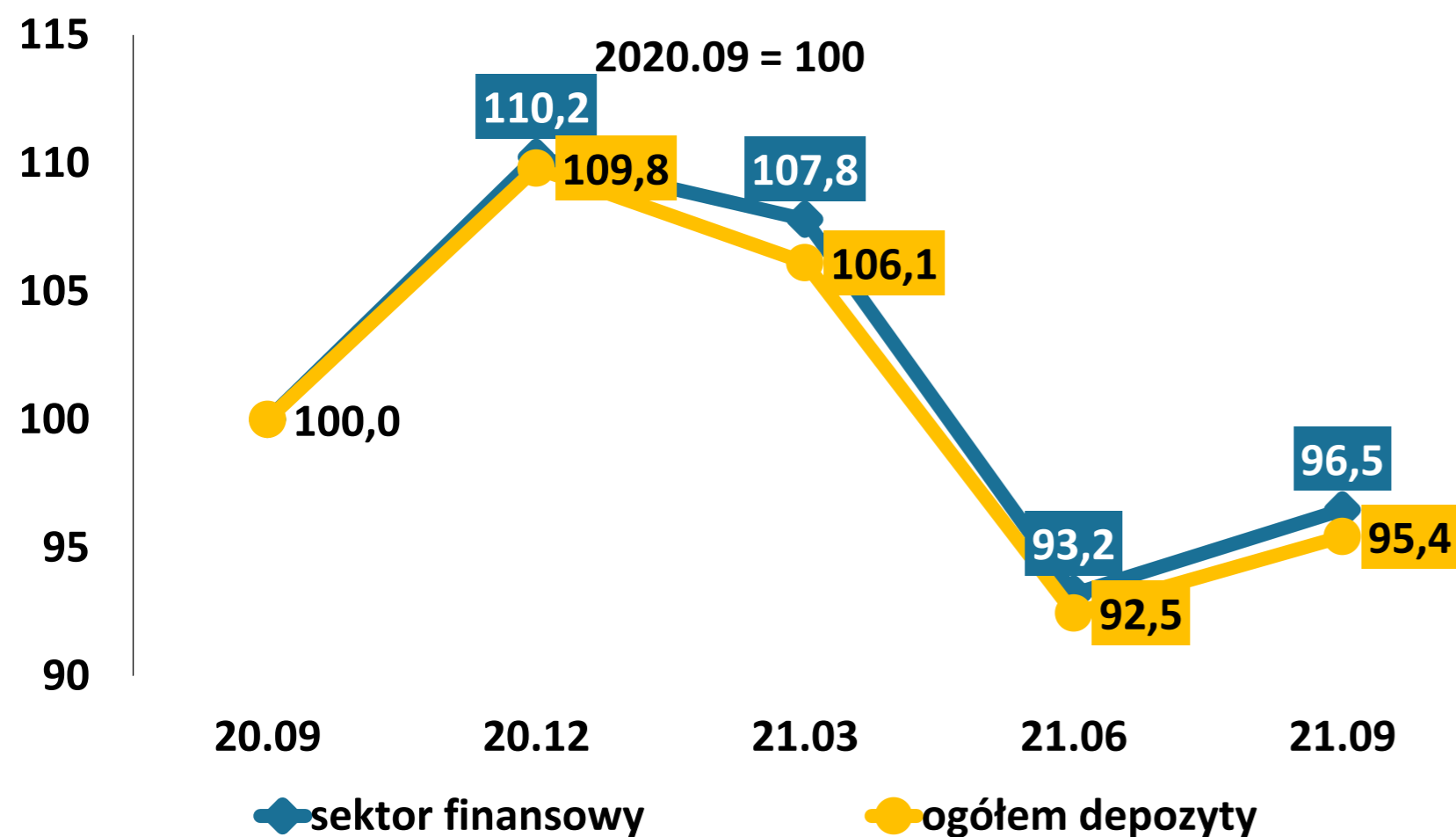

Banki Zrzeszające - bilans

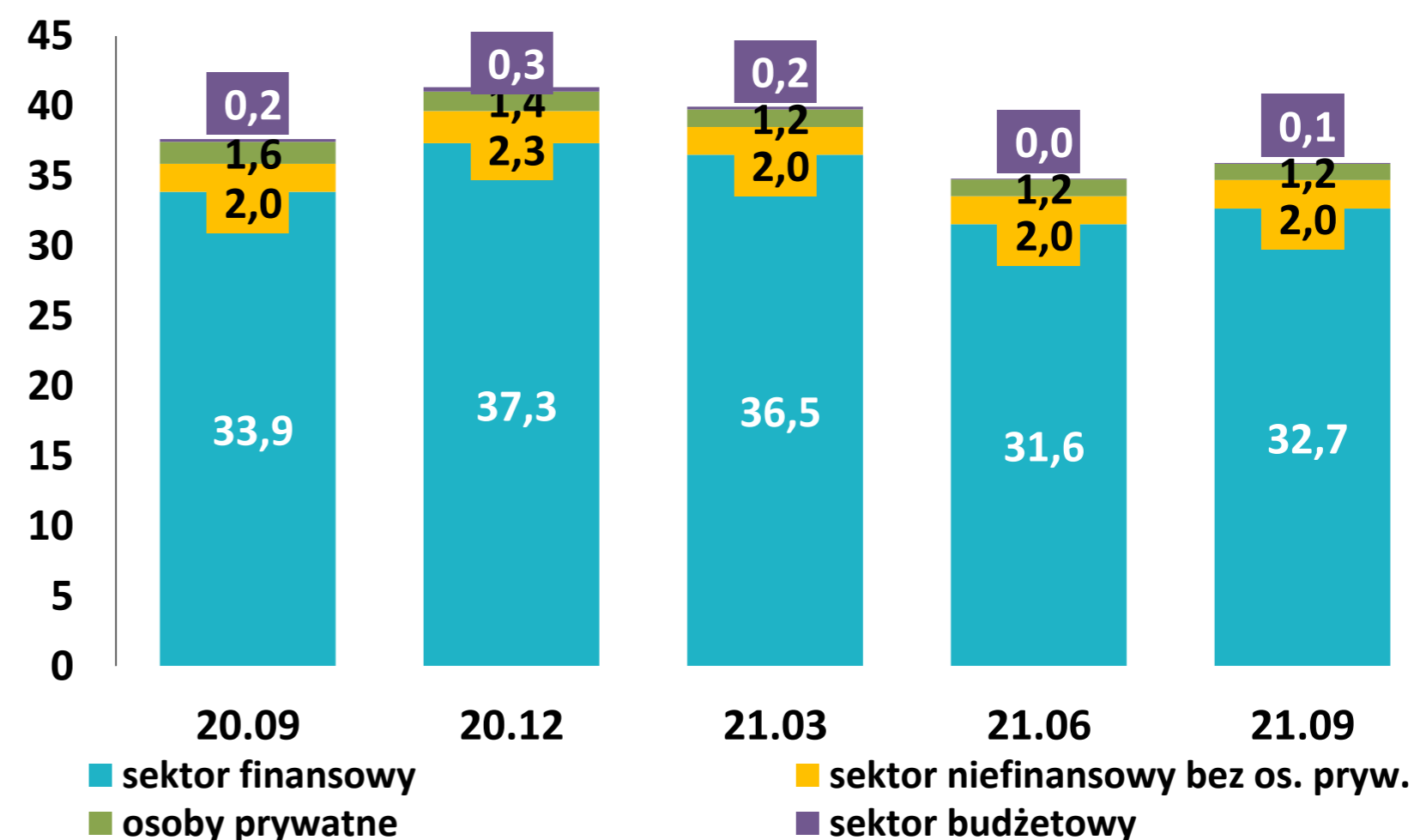
- Suma bilansowa banków zrzeszających zmniejszyła się od września 2020 r. o 3,4% (o 1,9 mld zł, do 48,6 mld zł).
- Główne zmiany po stronie pasywów to:
 - ✓ zmniejszenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 1,8 mld zł, zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,3 mld zł oraz zwiększenie kapitałów o 0,1 mld zł
- Spośród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy:
 - ✓ zwiększenie należności od sektora finansowego o 0,6 mld zł
 - ✓ zwiększenie środków w kasie i depozytów na żądanie o 0,4 mld zł
 - ✓ zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 1,1 mld zł
 - ✓ zmniejszenie instrumentów dłużnych o 1,7 mld zł

Banki Zrzeszające - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Dynamika depozytów

Depozyty w mld zł

- Depozyty w bankach zrzeszających zmniejszyły się w stosunku do września 2020 r. o 4,6% (tj. o 1,7 mld zł, do 35,9 mld zł).
- Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez banki zrzeszone.

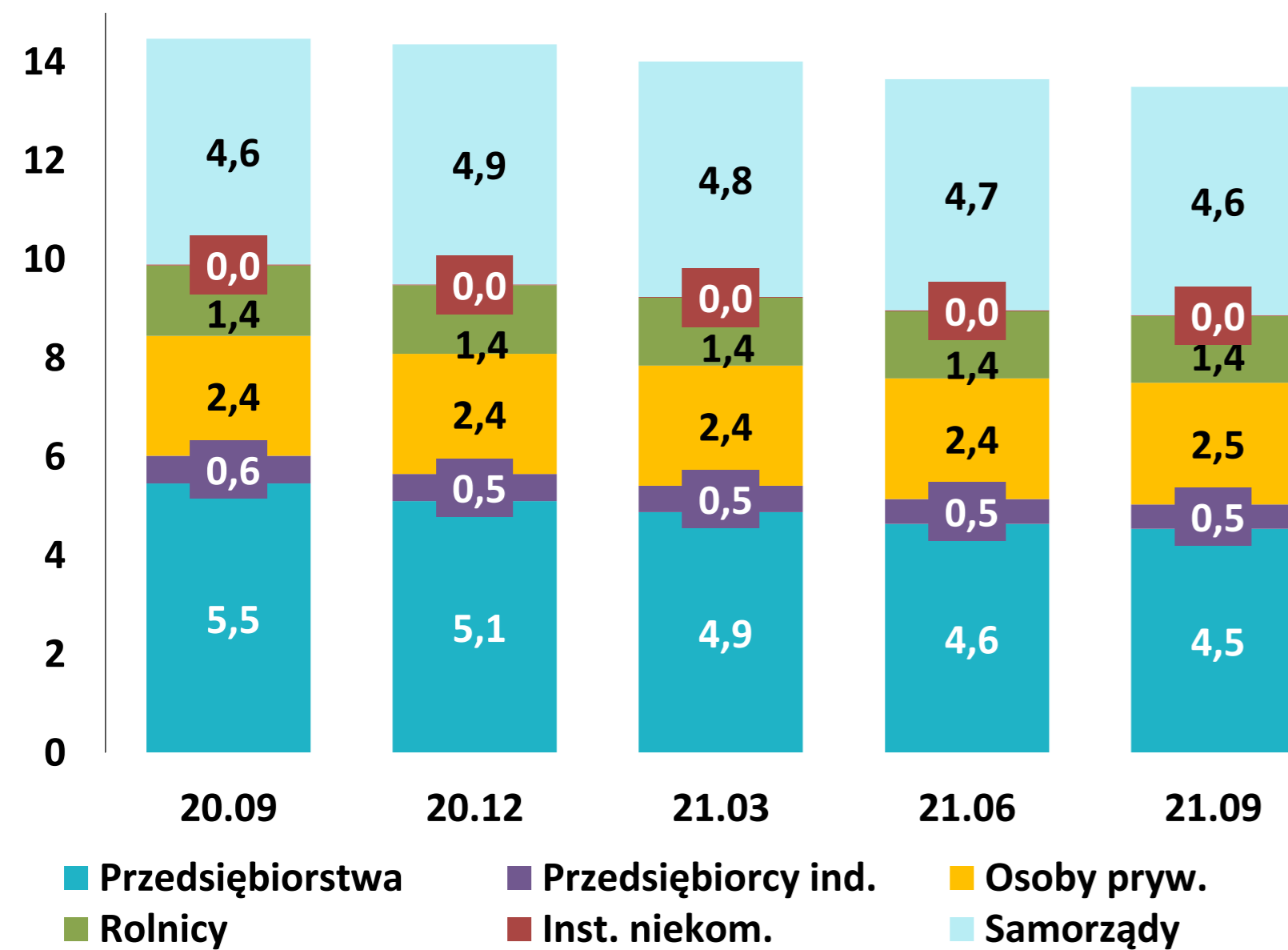
Banki Zrzeszające – adekwatność kapitałowa

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec września 2021 r. były wyższe o 0,7% niż we wrześniu 2020 r. i wyniosły 2,1 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 76,4% funduszy własnych (71,1% we wrześniu 2020 r.).

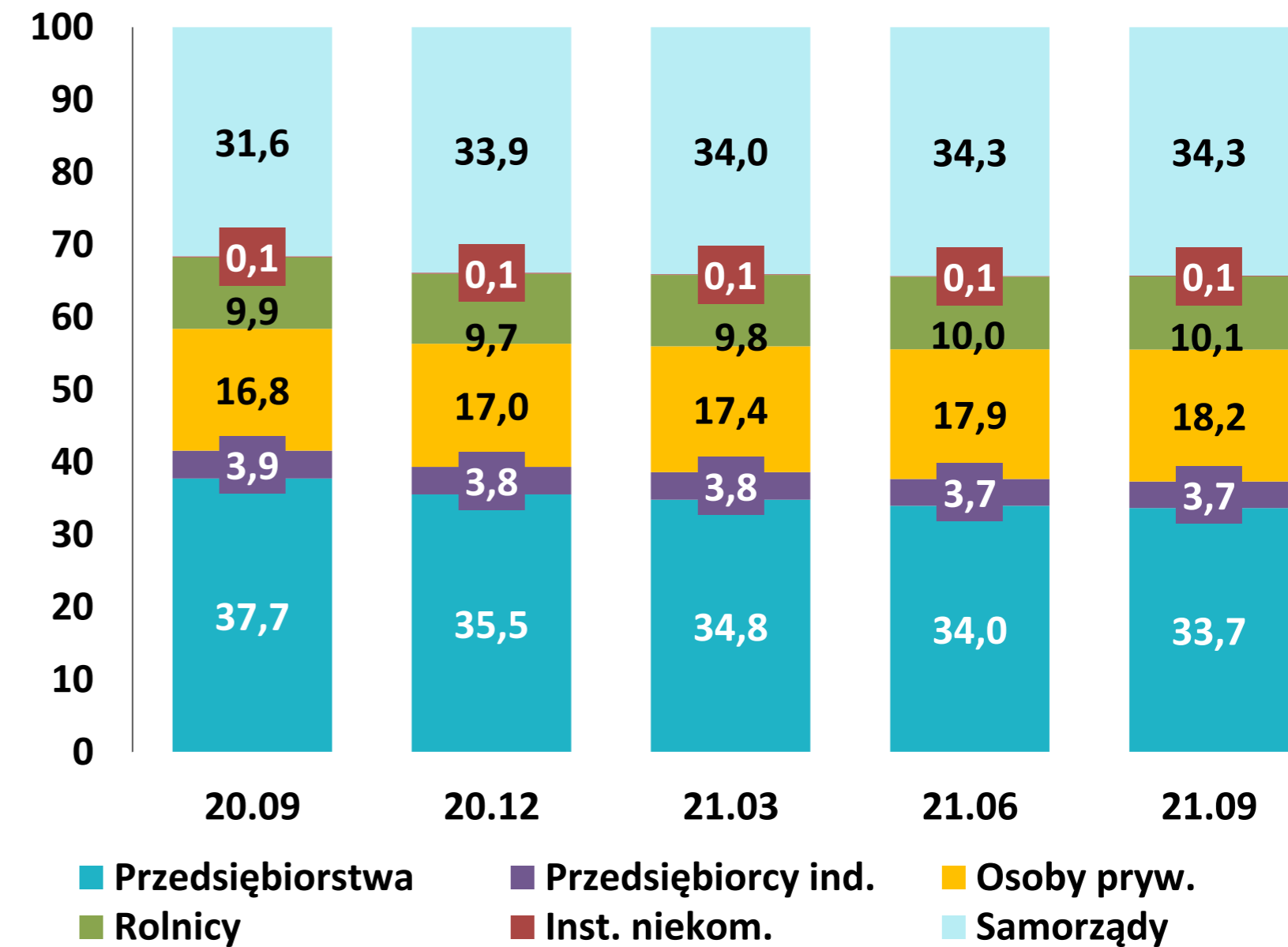
Łączny współczynnik kapitałowy obydwu banków wynosił we wrześniu 2021 r. 17,6% wobec 15,7% we wrześniu 2020 r.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

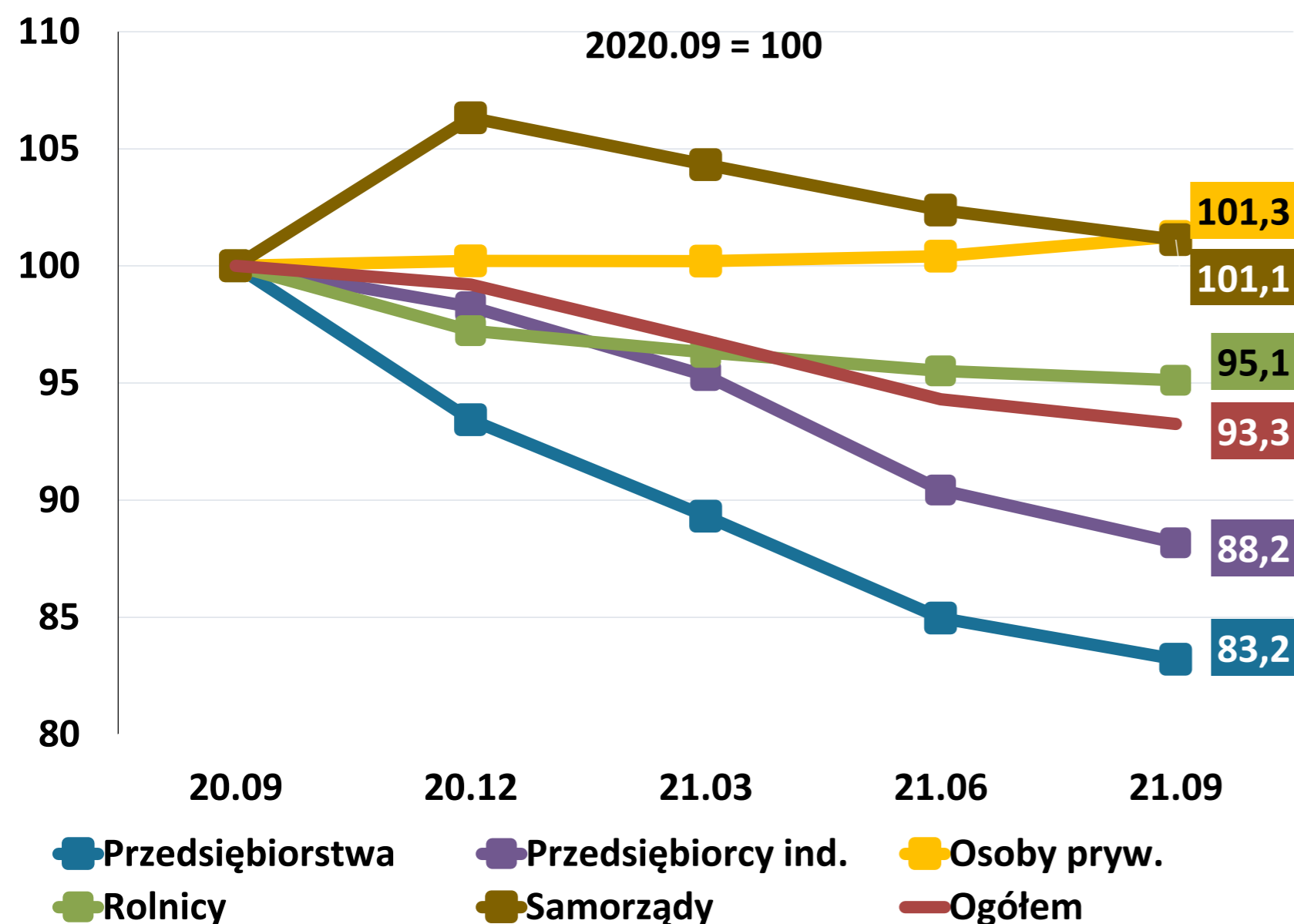

Portfel – struktura w %

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

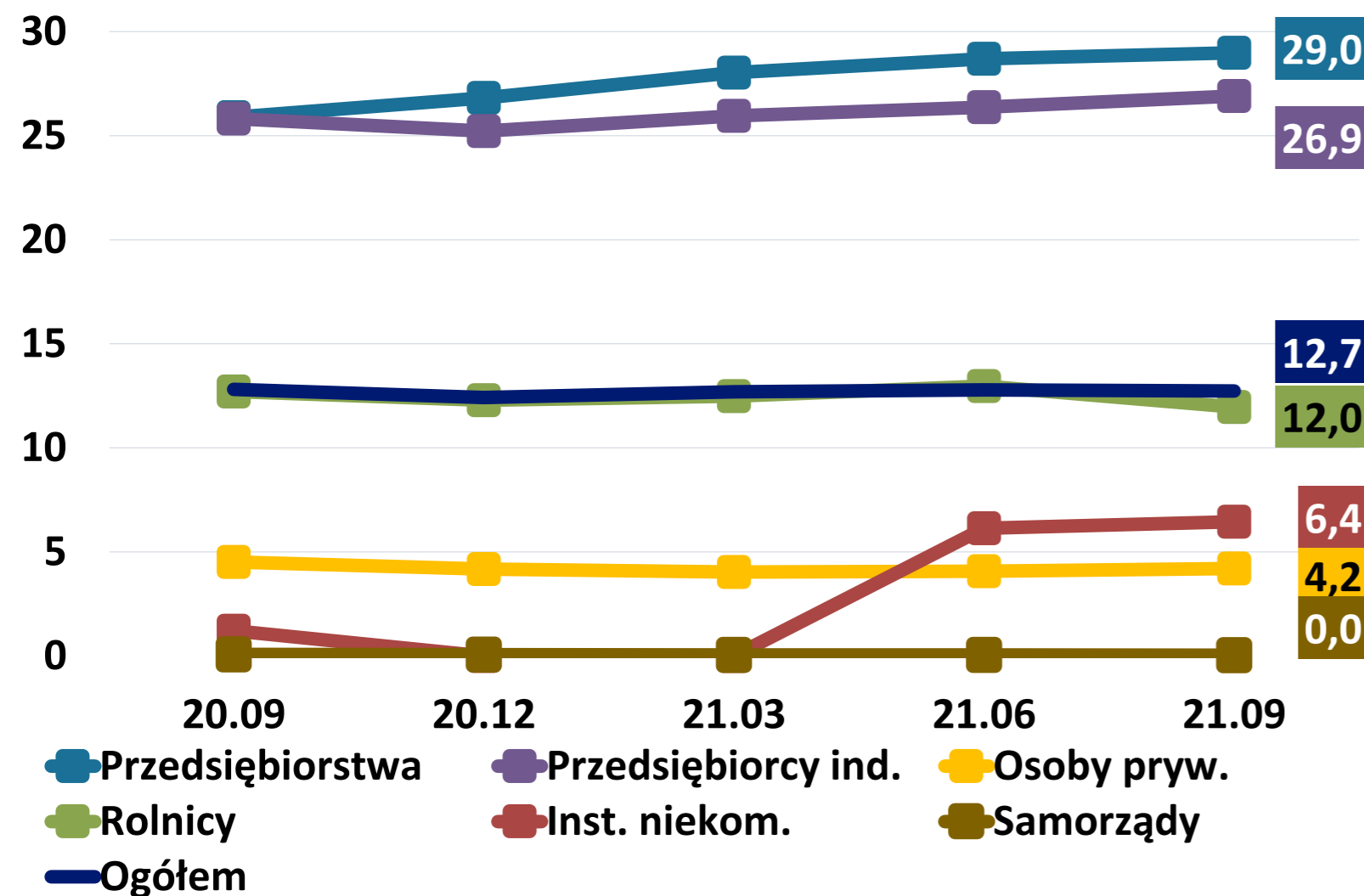
Dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego

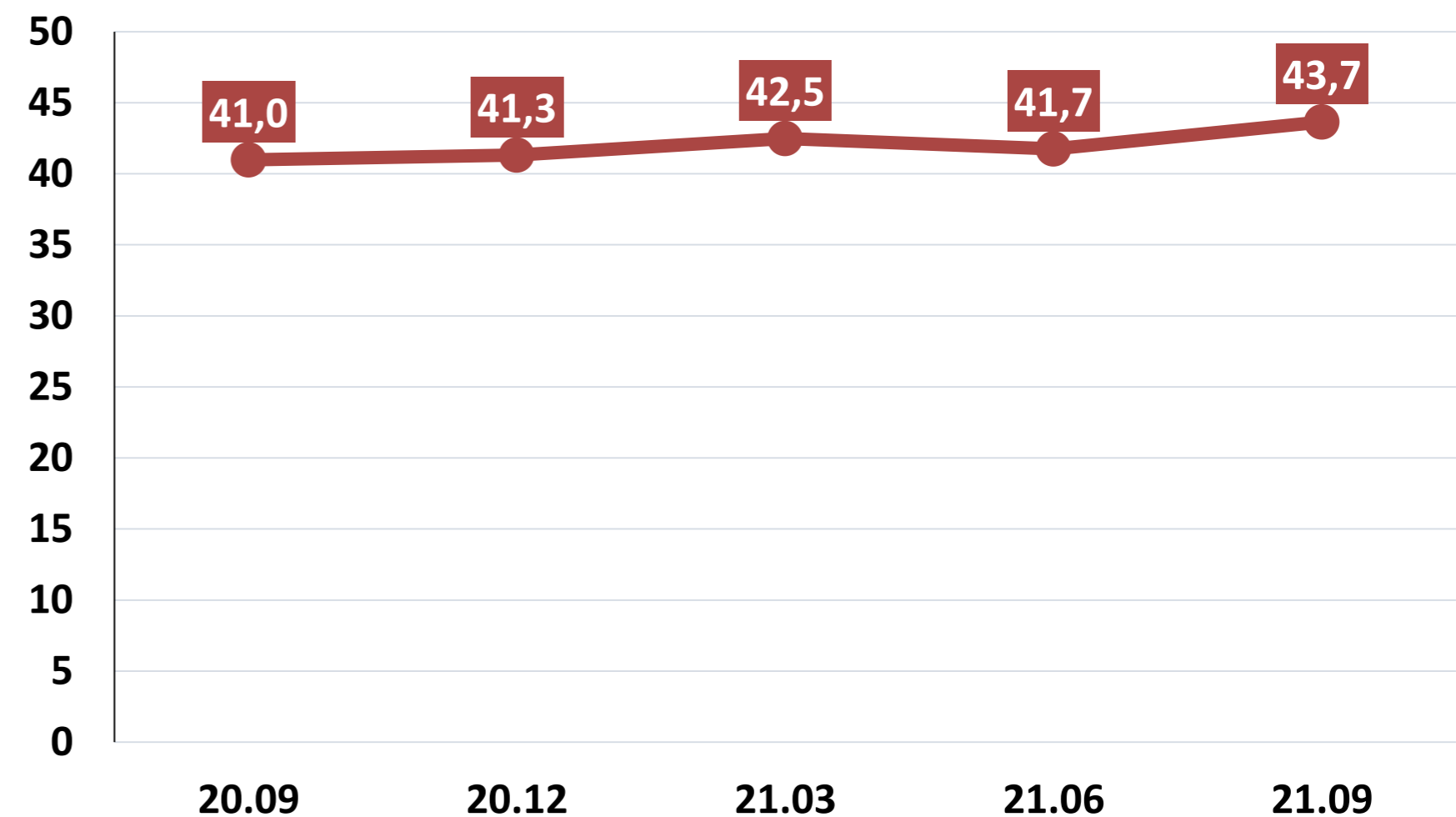
Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2020 r. o 6,7% i wyniosły 13,5 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 10,4%, do 8,9 mld zł. Najsilniejsze spadki dotyczyły należności od przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych, czyli grup o największym udziale należności zagrożonych.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

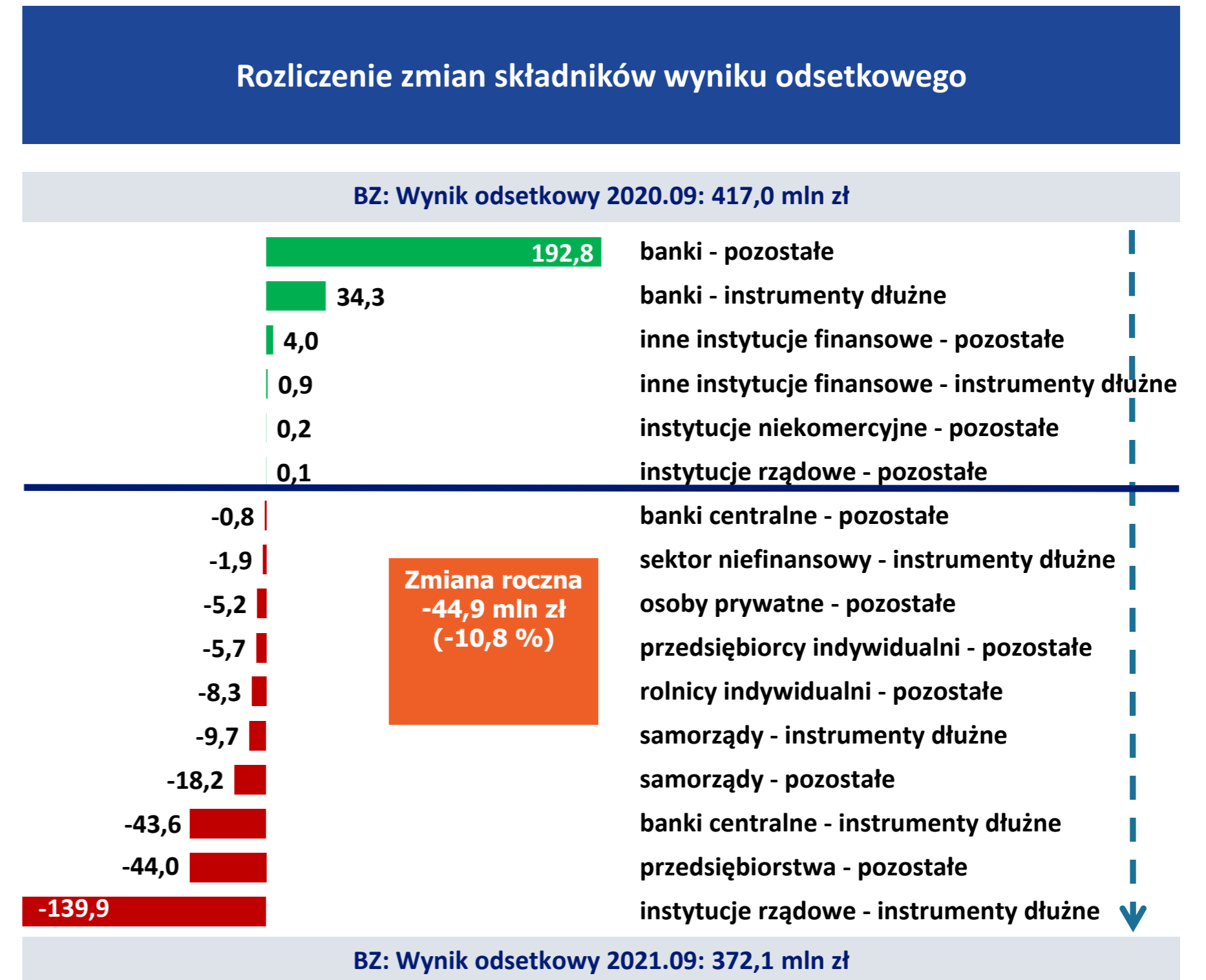
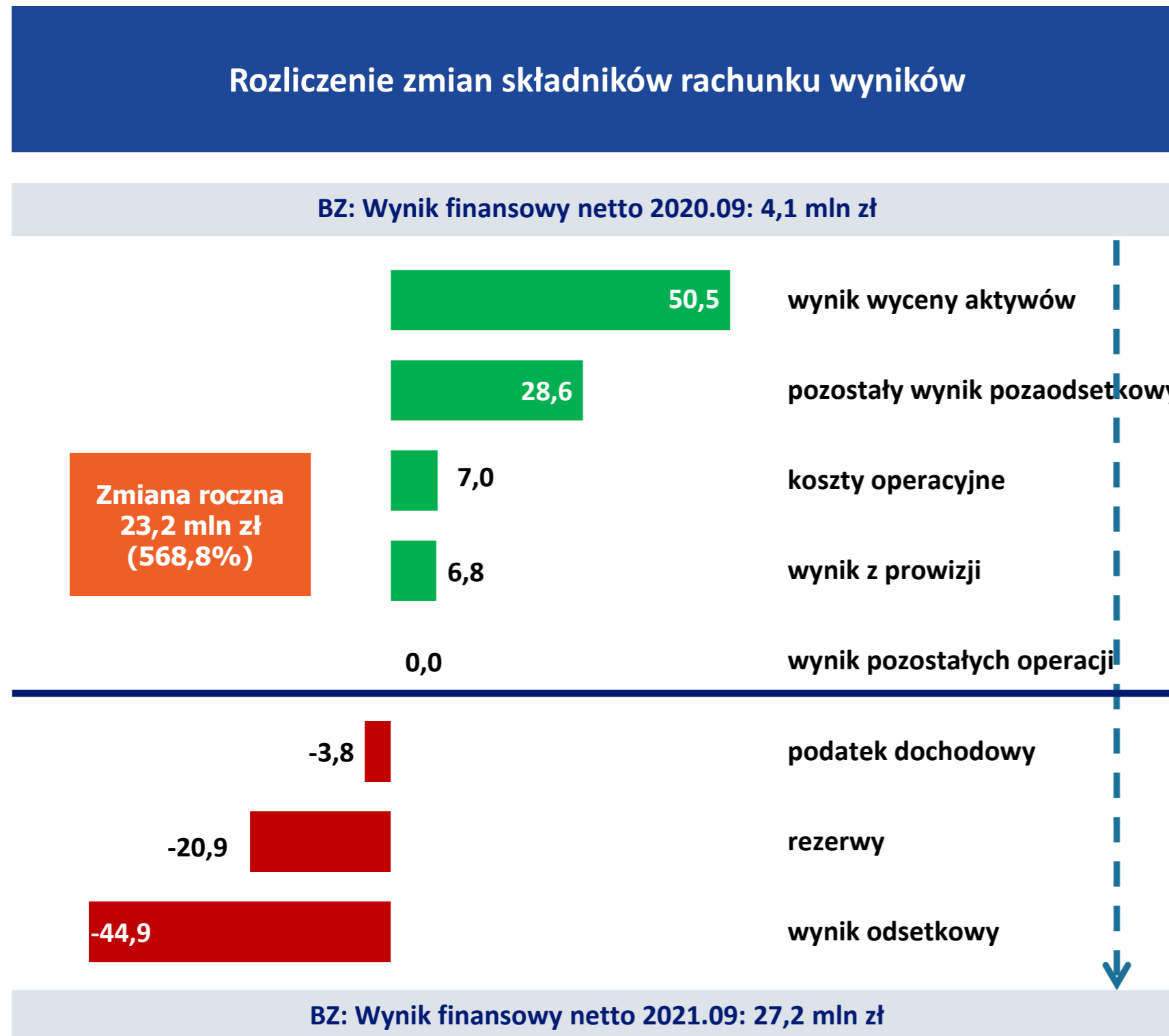

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące ogółem do należności zagrożonych (%)

- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów zmieniła się w niewielkim stopniu począwszy od września 2020 r. Należy jednak zasygnalizować jej pogorszenie w przypadku przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych.
- Poziom wyrezzerwowania należności od sektora niefinansowego rośnie.

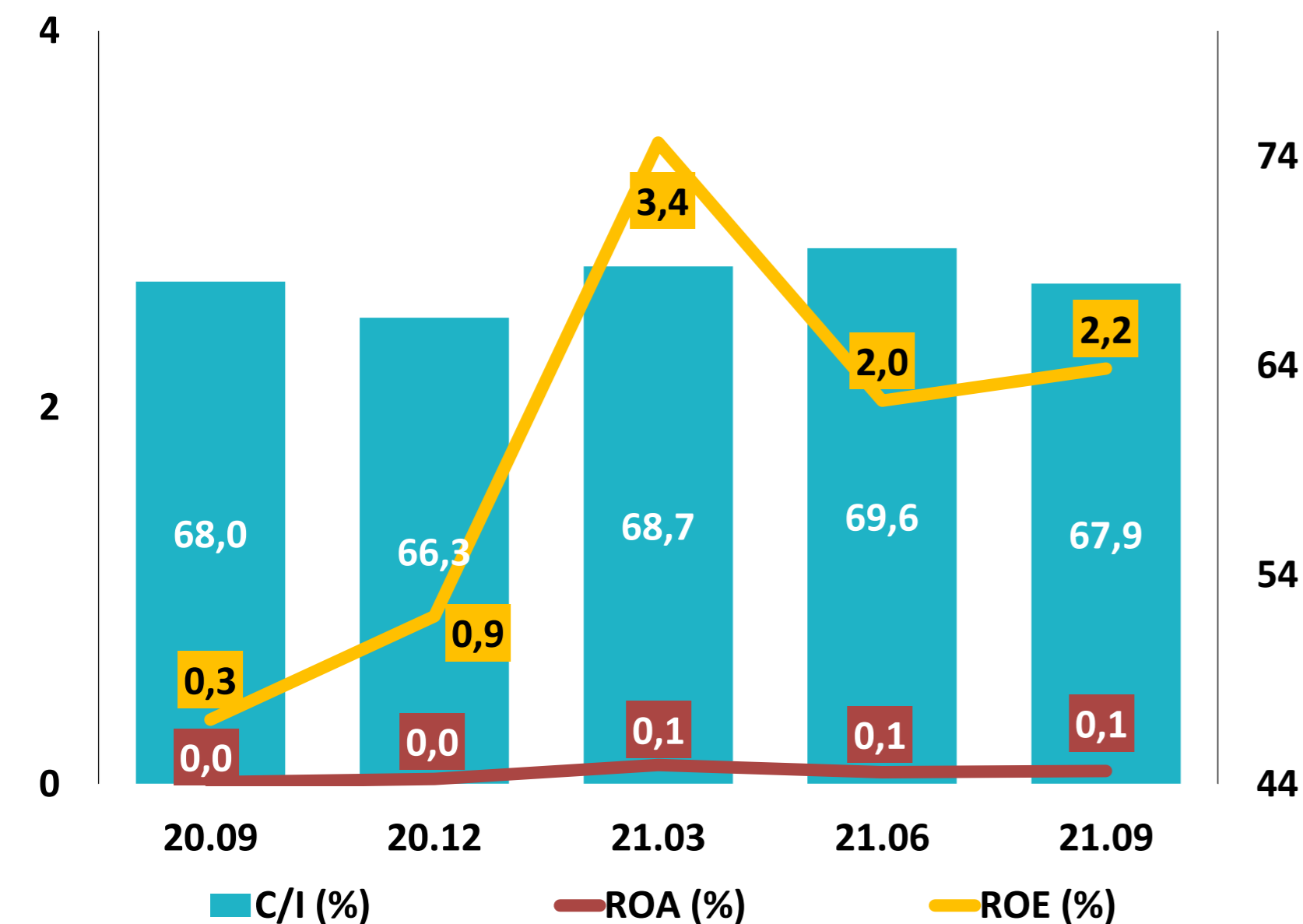
Banki Zrzeszające - rentowność i efektywność

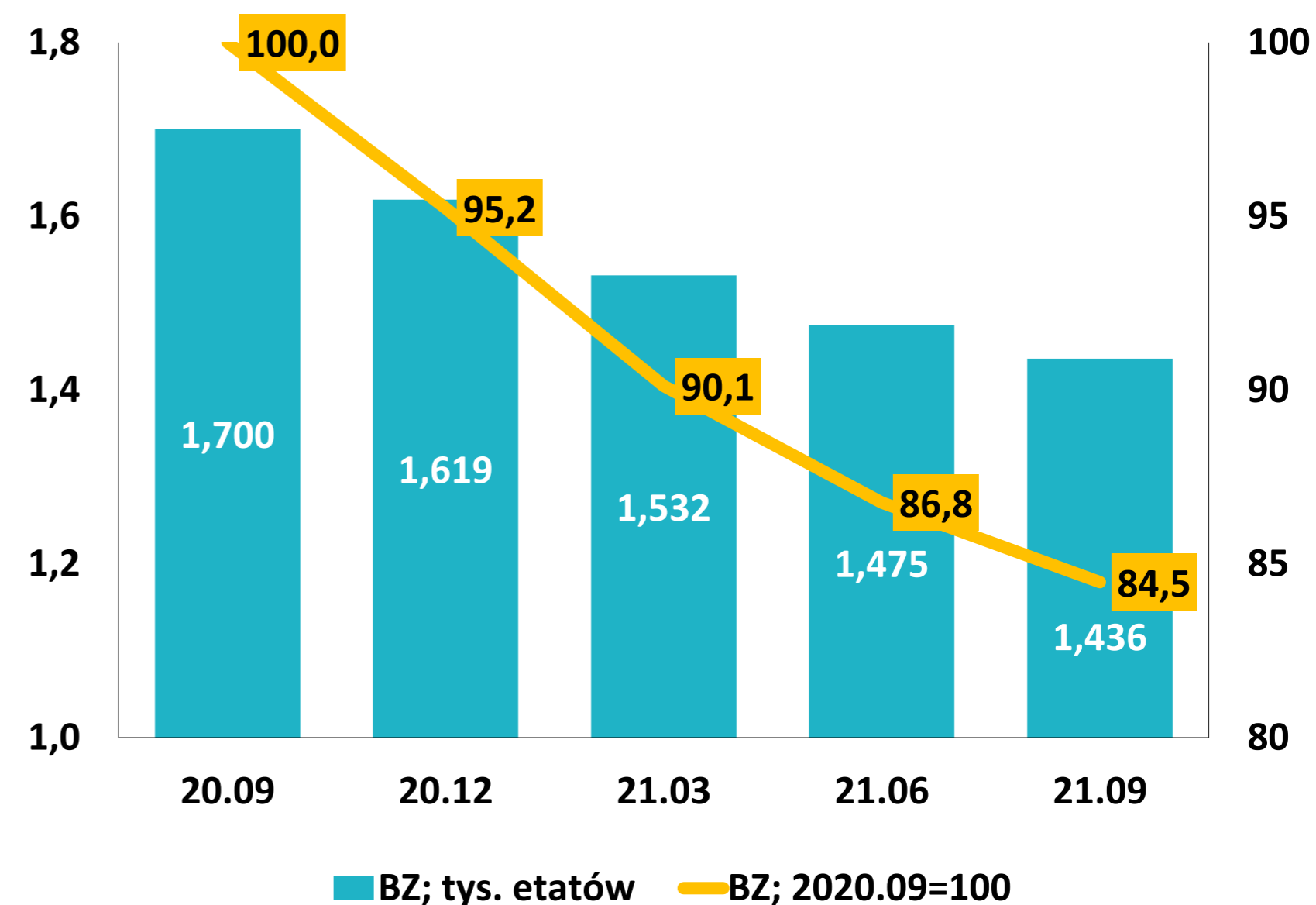
- Banki zrzeszające na koniec września 2021 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 27,2 mln zł.

Banki Zrzeszające – efektywność oraz zatrudnienie i placówki

ROA, ROE oraz C/I

Zatrudnienie

- Zatrudnienie w bankach zrzeszających systematycznie spada pomimo wzrostu sumy bilansowej, co związane jest z poprawą efektywności działania.
- Liczba placówek (bez central) w stosunku do września 2020 r. zmniejszyła się o 32 (do 64).

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa

www.knf.gov.pl